

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2017

Sisällysluettelo

1	OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	1
1.1	Kuntayhtymän johtajan katsaus	1
1.2	Kuntayhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	2
1.2.1	Kuntayhtymäosuudet	2
1.2.2	Kuntayhtymän hallinto.....	3
1.2.3	Forssan ammatti-instituutin organisaatio vuonna 2017.....	5
1.3	Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	6
1.4	Olennaiset muutokset kuntayhtymän toiminnassa ja taloudessa	7
1.5	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	7
1.6	Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista.....	7
2	SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ JA RISKIENHALLINNASTA	8
3	TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS.....	8
3.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	8
3.2	Toiminnan rahoitus	9
4	RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	10
5	KOKONAISTULOT JA MENOT.....	11
6	KONSERNITIEDOT	12
6.1	Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt	12
6.2	Konsernin toiminnan ohjaus	12
6.3	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat ja arvio tulevasta kehityksestä	12
6.4	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	13
7	YHTYMÄHALLITUKSEN EHDOTUS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ.....	16
8	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	17
8.1	Forssan ammatti-instituutin toiminta-ajatus, visio ja arvot	17
8.2	Oppilaitoksen toiminta ja kehittäminen.....	17
8.2.1	Koulutustoiminta	17
8.2.2	Pedagoginen kehittäminen.....	18
8.2.3	Oppisopimuskoulutus.....	19
8.2.4	Kansainvälisyystoiminta	19
8.3	Tavoitteiden toteutuminen	20
8.3.1	Sitovat toiminnalliset tavoitteet	20
8.3.2	Strategisten tavoitteiden toteutuminen	20
8.3.3	Opiskelijamäärätavoitteiden toteutuminen.....	22
8.3.4	Oppisopimuskoulutuksen tavoitteiden toteutuminen.....	25

8.4	Sitovat taloudelliset tavoitteet ja käyttötalouden toteutuminen	26
8.5	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	27
8.6	Investointien toteutuminen.....	28
8.7	Rahoitusosan toteutuminen	29
8.8	Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	30
9	HENKILÖSTÖRAPORTTI.....	31
9.1	Forssan ammatti-instituutin henkilöstöpolitiikka	31
9.2	Henkilöstön määrä ja rakenne	31
9.2.1	Palvelussuhteet.....	31
9.2.2	Henkilöstön ikä- ja sukupuolirakenne sekä asuinpaikkakunnat	31
9.2.3	Eläkkeelle siirtyminen.....	32
9.2.4	Rekrytointi.....	33
9.3	Työaika ja työpanos.....	34
9.4	Osaamisen kehittäminen	34
9.5	Terveydellinen toimintakyky ja työhyvinvointi.....	35
9.5.1	Sairauspoissaolot.....	35
9.5.2	Sairauspoissaolojen kustannukset v 2017.....	35
9.5.3	Työterveyshuolto.....	36
9.5.4	Työn kuormittavuuden arviointi ja työtyytyväisyys	37
9.6	Innovatiivisuus, yhteistoiminta ja verkostoituminen	37
9.7	Palkkaus ja henkilöstökustannukset	37
9.7.1	Palkkausjärjestelmät ja palkitseminen	37
9.7.2	Henkilöstökustannukset	38
9.7.3	Muut välilliset henkilöstökustannukset/TYHY-toiminta	38
10	YMPÄRISTÖRAPORTTI	39
11	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	40
11.1	Tuloslaskelma.....	40
11.2	Rahoituslaskelma	41
11.3	Tase	42
11.4	Konsernilaskelmat	44
12	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	46
12.1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	46
12.2	Tuloslaskelman liitetiedot.....	47
12.2.1	Kuntayhtymän toimintatuotot ilman sisäisiä eriä	47
12.2.2	Kuntayhtymän palvelujen ostot ilman sisäisiä eriä.....	47
12.2.3	Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet	47
12.2.4	Kuntayhtymän pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja –tappiot	48
12.3	Taseen liitetiedot	49
12.3.1	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	49
12.3.2	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	52

12.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	53
12.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitapahtumia koskevat	54
liitetiedot	54
12.6 Projektit ja muut kehittämishankkeet.....	55
12.7 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot.....	56
12.7.1 Konsernitilinpäätöksen laajuus ja laatimisperiaatteet.....	56
12.7.2 Konsernituloslaskelman liitetiedot	56
12.7.3 Konsernitaseen liitetiedot	56
12.7.4 Konsernin vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	58
12.8 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista 1.1.-31.12.2017	58
13 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	59

1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 Kuntayhtymän johtajan katsaus

Tavoitteiden toteutuminen

Yhtymävaltuuston toimintavuodelle 2017 hyväksymät taloudelliset tavoitteet saavutettiin suurelta osin, vaikka vuosi oli erittäin haasteellinen.

Määrälliset ja laadulliset (=toiminnalliset) tavoitteet saavutettiin pääosin. Keskeisimmät tavoitteet olivat oppimisen laatu ja opiskelijoiden hyvä sijoittuminen työelämään ja jatko-opintoihin sekä tavoitteiden mukainen opiskelijamäärä.

Kuntayhtymän visiosta, arvoista ja strategisista tavoitteista päätettiin vuonna 2016 ja niiden mukaisesti edettiin vuonna 2017. Erityisesti edelläkävijyys haluttiin arvottaa korkealle. Johtoryhmä arvioi edelläkävijyyden toteutumista vuoden aikana joulukuun 2017 kokouksessaan ja totesi sen onnistuneen monessa asiassa.

Vuoden 2017 keskeisimpänä tehtävänä kuntayhtymätasolla on ollut valmistautua uuteen organisaatioon vuoden 2018 alusta lukien. Yhtymähallitus hyväksyi uuden, ammatillisen koulutuksen reformin mukaisen organisaatiomallin keväällä 2017. Aikuis- ja nuorisokoulutus aloittavat 1.1.2018 saman koulutuspäällikön alaisuudessa tulosityksiköittäin. Uutena tulosityksikkönä aloittaa toimintansa opiskelijahallintopalvelut yhden esimiehen johtamana. Työelämäpalvelut on niin ikään uusi kokonaisuus ja sen yhtenä osana on mm. oppisopimuspalvelut. Useiden henkilöiden tehtäväkuvat muuttuvat ja sen johdosta on syksyn 2017 aikana käyty yhteistoiminnan mukaiset neuvottelut.

Kuntayhtymän nimi muuttui 1.8.2017 Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymäksi.

Laatutyö

Kuntayhtymän laadunvarmistuksen viitekehyksenä on jo vuosia ollut ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen tueksi kehitetty CQAF- malli (Common Quality Assurance Framework), mikä perustuu useiden muiden käytössä olevien arviointimallien EFQM (European Framework of Quality and Management) ja CAF (Common Assessment Framework) tavoin jatkuvaan oppimiseen ja toiminnan systemaattiseen kehittämiseen. EFQM katsottiin käyttökelpoiseksi myös reformin astuttua voimaan.

Laatutyötä tukemaan otettiin käyttöön (laadunhallinnan toiminnanohjausjärjestelmä IMS (Integrated Management System) jo vuonna 2015. IMSin avulla tarvittava tieto oppilaitoksen toiminnasta, tilastoista ja prosesseista on helposti kaikkien saatavilla erilaisiin tilanteisiin (hakemukset, toimintakertomus, tilastokeskus, raportit, esitykset, selvitykset jne.). Vuonna 2017 keskityttiin edelleen keskeisten oppimis-/osaamisprosessien ja työhöjeiden tekemiseen. Tukipalveluiden osalta prosessien kuvaus painottuu vuoteen 2018. IMS vaatii vielä uuden välineen käytön kertaamista, mitä on toteutettu niin, että AMIS-reformin aiheuttaessa muutoksia prosesseihin niiden kuvauksen päivittämistyötä on jaettu koko henkilöstölle.

Kuntayhtymän toimintatuotot

Forssan ammatti-instituutin nuorisokoulutuksen rahoitus on pääosin koostunut valtion maksamasta opiskelijakohtaisesta yksikköhinnasta. Tuloksellisuuteen perustuvaa rahoitusta on kuitenkin maksettu 3 %:n verran. Vaikuttavuusmittarin osuus tuloksellisuudessa on 90 %, opettajien kelpoisuusmittarin 7 % ja henkilöstön kehittämismittarin 3 %. Kuntayhtymä on saanut tulosrahaa joka vuosi laadukkaasta toiminnasta, mutta tulosrahoitusjärjestelmä muuttuu.

Aikuiskoulutuksen rahoitus on koostunut valtionosuusrahoituksesta, työvoimahallinnolta tulevasta rahoituksesta sekä markkinaehtoisten koulutusten myynnistä yrityksille ja muille organisaatioille.

Vuoden 2018 alusta lukien ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä muuttuu merkittävästi. Muutokseen on pyritty valmistautumaan olemassa olevan tiedon mukaan vuonna 2017. Tiedossa on ollut, että tuleva rahoitus maksetaan ensisijaisesti suoritusten ja tulosten perusteella eikä opiskeluajan perusteella. 50 % rahoituksesta tulee opiskelijavuosien mukaan. Volyymissa huomioidaan perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. 35 % rahoituksesta tulee suoritteiden perusteella; tutkintojen osat ja tutkinnot osaamispisteytettynä. 15 % rahoituksesta tulee tuloksellisuudesta, jota kuvaavat työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa sekä opiskelijoiden ja työelämän palaute. Strategiarahoitusta koulutuksen järjestäjä saa enintään 4 % kokonaisrahoituksesta.

Lopullinen päätös opiskelijavuosien myöntämisestä siirtyi joulukuulle 2017 samoin päätös euroista kullekin koulutuksen järjestäjälle. Monimutkainen rahoituksen laskentatapa hankaloitti koulutuksen järjestäjien ennakointia varsinkin siitä syystä, että jokaisen lopputulokseen vaikutti kaikkien koulutuksen järjestäjien rahoitus. Vuoden 2018 budjetti piti kuitenkin tehdä jo aiemmin syksyllä ja alkuvuonna budjettiin jouduttiinkin tekemään korjauksia.

Investoinnit ja rakentaminen

Kuntayhtymällä ei ollut merkittäviä investointeja vuonna 2017, koska kaikki rakennukset on peruskorjattu 15 vuoden aikana ja toisaalta investointivaraukset ovat miltei kokonaan käytetty ja talous on kiristynyt. Forssan Kuustossa aloitettiin FAI-4 talon rakentaminen syksyllä 2017 opiskelijatyönä kun Tammelan Kydössä opiskelijatyönä rakennettu talo myytiin keväällä 2017.

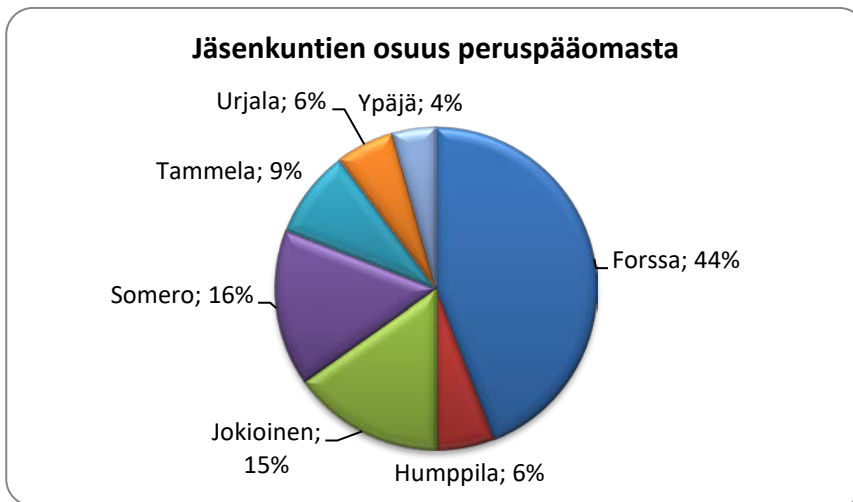
1.2 Kuntayhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

1.2.1 Kuntayhtymäosuudet

Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän jäsenkunnat ja niiden omistamat osuudet ja osuus peruspääomasta 31.12.2017:

Forssa	90	2 065 351,50 €
Humppila	12	275 380,20 €
Jokioinen	31	711 398,85 €
Somero	32	734 347,20 €
Tammela	18	413 070,30 €
Urjala	12	275 380,20 €
Ypäjä	9	<u>206 535,15 €</u>
		4 681 463,40 €

Yhden osuuden arvo on 22 948,35 euroa. Jäsenkunnat ovat vuonna 2017 hyväksyneet uuden kuntalain mukaiseksi päivitetyn perussopimukseen. Perussopimuksen mukaan kuntayhtymä voi yhtymävaltuuston päätöksellä suorittaa peruspääoman jäsenkuntaosuuksille korkoa enintään 2 %.

1.2.2 Kuntayhtymän hallinto

Yhtymävaltuusto 2013-2016

Pj	Harri Kaunisto (Tammela)
I vpj	Emmi Lintonen (Forssa)
II vpj	Kati Fonsell'-Laurila (Somero)

Yhtymävaltuuston kokoonpano 2013 - 2016:

Forssa:	Nicholas Salonen (sdp), Emmi Lintonen (sdp), Liisa Tonteri (kesk), Kalle Lahtinen (kok) sekä Lotta Saarenmaa (kok)
Humppila:	Jukka Rouhiainen (kesk) ja Juha Rantanen (sdp)
Jokioinen:	Sanni Junnila (kesk), Satu Leino (sdp), Kari Järvinen (kok) ja Toni Kauranen (vas)
Somero:	Matias Roto (kesk), Johanna Seppälä (ps), Kati Fonsell'-Laurila (kok), Christer Friskopf (sdp)
Tammela:	Harri Kaunisto (kesk) ja Onni Kallio (vas)
Urjala:	Simo Vehmaa (kesk) ja Pertti Nuutinen (ps)
Ypäjä:	Auli Hossi (kesk) ja Elina Hirvonen (kok).

Yhtymävaltuusto 2017 – 2021

Pj	Eino Järvinen (Forssa)
I vpj	Maria Orzech
II vpj	Simo Pärssinen (Tammela)

Yhtymävaltuuston kokoonpano 2017 - 2021:

Forssa:	Aaltonen Risto (vas), Järvinen Eino (sdp), Orzech Maria (kok), Salonen Nicholas (sdp), Tonteri Liisa (kesk)
Humppila:	Heikkilä Joonas (kesk), Rantanen Juha (sdp)
Jokioinen:	Heinämäki Jukka (vas), Leskinen Jaakko (kok), Marttila Pauli (kesk), Romppainen Emmi (sdp)
Somero:	Merelle Jody (kesk), Roto Matias (kesk), Valve Ismo (sdp), Varjus Jutta (kok)
Tammela:	Pärssinen Simo (kesk), Rantanen Auli (vas)
Urjala:	Näppinen Tuija (sdp), Vehmaa Simo (kesk)
Ypäjä:	Sampsa Jaakkola (kok), Schulman Nina (kesk)

Yhtymähallitus 2013-2017

Pj Ossi Stenholm
Vpj Eino Järvinen

Yhtymähallituksen kokoonpano 2013-2017:

Forssa: Eino Järvinen (sdp), Jaana Kantee (kesk), Ossi Stenholm (kok) ja Tapio Virtanen (vas)
Humppila: Tea Uusimäki (ps)
Jokioinen: Jukka Perälä (sdp)
Somero: Olla-Riitta Aarikka (kok) ja Riitta Ryhtä (kesk)
Tammela: Leena Vehmas (sdp)
Urjala: Simo Vehmaa (kesk)
Ypäjä: Juha Mäenpää (kesk)

Yhtymähallitus 2017-2021

Pj Sirkka-Liisa Anttila
Vpj Jukka Perälä

Yhtymähallituksen kokoonpano 2017 – 2021:

Forssa: Anttila Sirkka-Liisa (kesk), Ruisvaara Klaus (sdp), Stenholm Ossi (kok), Virtanen Tapio (vas)
Humppila: Ojala Katja (sdp)
Jokioinen: Perälä Jukka (sdp) vpj.
Somero: Fonsell`-Laurila Kati (kok), Ryhtä Riitta (kesk)
Tammela: Rämö Johanna (kok)
Urjala: Vehmaa Simo (kesk)
Ypäjä: Mäenpää Juha (kesk)

Yhtymävaltuuston ja -hallituksen sihteerinä toimii kuntayhtymän johtaja.

Tarkastuslautakunta 2013-2017

Pj Sanni Junnila
Vpj Juha Rantanen

Tarkastuslautakunnan kokoonpano:

Forssa: Antero Koskenoja (vas)
Humppila: Juha Rantanen (sdp)
Jokioinen: Sanni Junnila (kesk)
Tammela: Elina Himberg (kok)

Tarkastuslautakunta 2017-2021

Pj Pauli Marttila
Vpj Tuija Näppinen

Tarkastuslautakunnan kokoonpano:

Jokioinen: Marttila Pauli pj. (kesk)
Urjala: Näppinen Tuija vpj. (sdp)
Somero: Friskopf Christer (sdp)
Ypäjä: Schulman Nina (kesk)

BDO Audiator Oy toimii kuntayhtymän tilintarkastusyhteisönä ja vastuullisena tilintarkastajana toimii Aino Lepistö, JHT,HT.

1.2.3 Forssan ammatti-instituutin organisaatio vuonna 2017

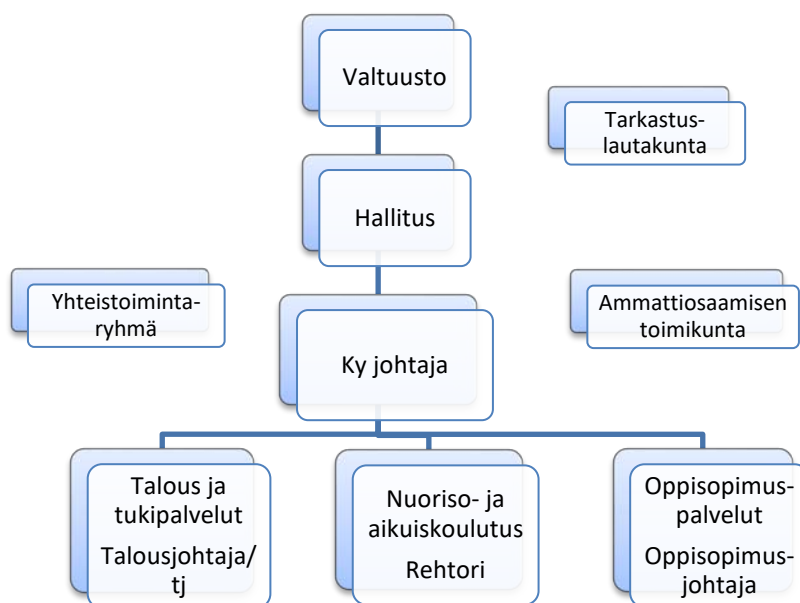
Kuntayhtymä ylläpitää Forssan ammatti-instituuttia ja omistaa 100 % Faktia Oy:n osakkeista. Kuntayhtymän johtaja toimii konsernin johtoryhmän jäsenen esimiehenä.

Yleishallinto: Kuntayhtymän johtaja Tuula Koivula

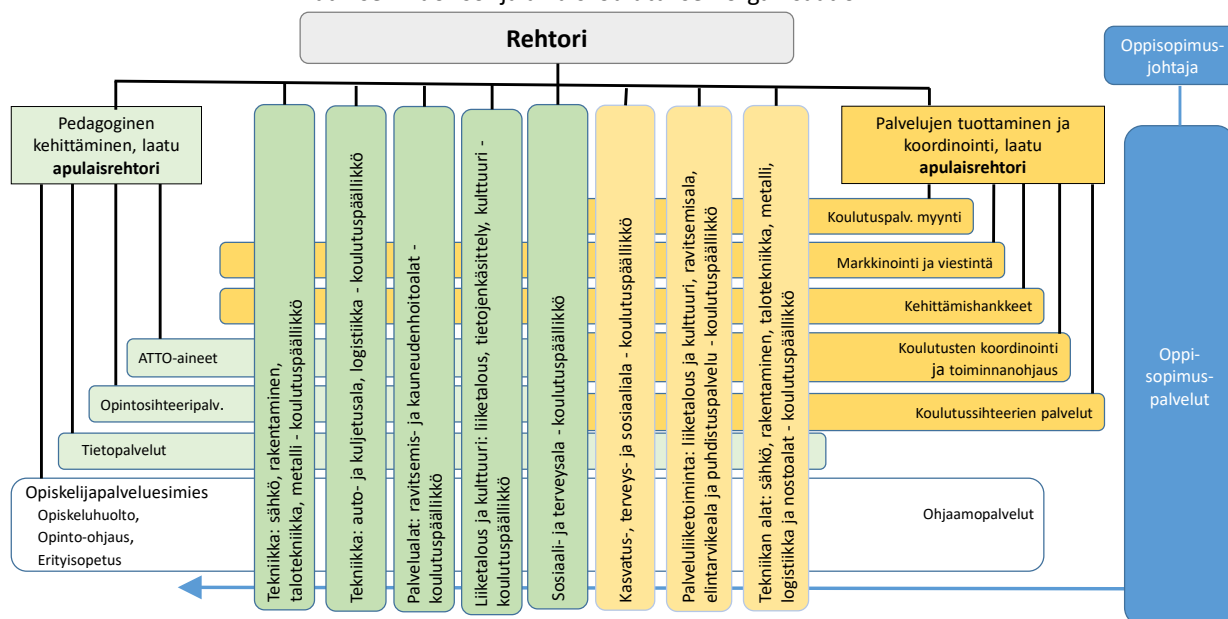
Koulutuksen hallinto: Rehtori Maaria Silvius

Oppisopimuspalvelut: Oppisopimusjohtaja Vesa Talikka

Tukipalvelut: Talousjohtaja Tanja Paasilta

Ammatillisen nuoriso- ja aikuiskoulutuksen organisaatio

Rehtorin alaisuudessa olevat koulutustoiminnan tulosalueet ja vastuuhenkilöt:

Pedagoginen kehittäminen, laatu: apulaisrehtori Aino Airaksinen
 Palveluiden tuottaminen ja koordinointi (A): apulaisrehtori Anna-Leena Rantala
 Tekniikka: sähkö, rakentaminen, talotekniikka, metalli: koulutuspäällikkö Kirsi Vainio
 Tekniikka: auto, logistiikka: koulutuspäällikkö Teijo Mikkola
 Palvelualat: catering, kosmetologit: koulutuspäällikkö Minna Luoto
 Liiketalous ja kulttuuri: koulutuspäällikkö Marko Ruusiala
 Sosiaali- ja terveysala: koulutuspäällikkö Heli Elo-Vuola
 Kasvatus, terveys- ja sosiaaliala (A): koulutuspäällikkö Sanna Seppänen
 Palveluliiketoiminta (A): koulutuspäällikkö Heli Haataja
 Tekniikan alat (A): koulutuspäällikkö Vesa Rantala

Talousjohtajan alaisuudessa olevat tukipalveluiden tulosalueet ja vastuuhenkilöt:

Kiinteistö- ja ICT-palvelut: tukipalvelupäällikkö Jouni Mäkelä
 Tukipalvelupäällikön alaisuudessa toimivat:
 Ruokapalvelut: ruokapalveluesimies Sari Tallbacka
 Siivouspalvelut: siivouspalveluesimies Terhi Nokkala

Kuntayhtymän henkilöstöä koskevat tiedot esitetään kohdassa 9 Henkilöstöraportti.

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Valtionvarainministeriön ennusteen mukaan vuonna 2017 Suomen bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 2,9 prosenttia. Kasvuun vaikuttavat muun muassa teollisuuden uusien tilausten ja yksityisen palvelutuotannon liikevaihdon kasvu sekä kasvukeskusten vahvana jatkuva rakennustoiminta. Vuonna 2018 talouskasvun odotetaan jatkuvan edelleen vahvana, vaikka BKT:n kasvun odotetaan hidastuvan 2,1 prosenttiin. Kasvun hidastuminen johtuu pitkälti yksityisestä kulutuskysynnästä, sillä ostovoiman kasvu jää tätä vuotta hitaammaksi. Inflaation nopeutuminen heikentää palkansaajien ostovoimaa, vaikka samalla työllisyyden paraneminen ja työn verotuksen keventäminen tukevatkin sitä. Investoinnit lisääntyvät kone- ja laitehankintojen ansiosta tätä vuotta nopeammin. Myös rakennusinvestoinnit kasvavat edelleen nopeasti, vaikka asuinrakennusinvestointien kasvu hidastuukin.

Talouskasvu näkyy vilkastuneena työvoiman kysyntänä useilla ammattialoilla, samalla tosin ongelmat työvoiman saatavuudessa yleistyvät. Työttömyyden lasku on jatkunut yleisesti Suomessa ja tulevaisuus näyttää tässä suhteessa valoisalta. Alueiden kasvuodotusten taustalla ovat hyvät kehitysnäkymät monilla eri aloilla, mutta keskeinen kasvun moottori on edelleen vientiteollisuus. Hyviä näkymiä on mm. biotaloudessa, rakentamisessa, ICT-sektorilla, liike-elämän palveluissa ja matkailussa.

Työttömyys on laskenut ja hyvän kehityksen ennakoitaan jatkuvan. Myös pitkäaikaistyöttömyys ja nuorten työttömyys ovat helpottuneet. Talouskasvun myötä työvoiman kysyntä on vilkastunut, samalla tosin työvoiman saatavuuden haasteet nousevat yhä useammin puheenaiheeksi. Työllisyystilanteen parantumisen hidasteena ovat viime vuosina olleet erilaiset alueelliset ja ammatilliset yhteensopivuusongelmat työttömien työnhakijoiden ja avoimien työpaikkojen välillä. Forssan seudulla työttömyysluvut ovat olleet korkeita, mutta vuoden 2017 aikana työttömien työnhakijoiden määrä on Hämeessä vähentynyt erityisesti Forssan seudulla.

1.4 Olennaiset muutokset kuntayhtymän toiminnassa ja taloudessa

Elokuussa 2017 käynnistyi vuosityöaikakokeilu, joka muutti merkittävästi oppilaitoksen nuorisokoulutuksen opettajien palkkausjärjestelmää. Järjestelmä edellytti vuosityöaikasuunnitelmien tekemistä ja ajan tasalla olevaa työajanseurantaa. Uusien käytäntöjen opettelemisessa on ollut haasteita, mutta kokonaisuudessaan kokeilu on lähtenyt hyvin käyntiin. Palkkakustannukset eivät ole kokeilun vuoksi nousseet.

Kuntayhtymän talous on edelleen kohtuullisella tasolla, mutta valtionosuusrahoituksen leikkaukset alkavat näkyä taloudessa ja vaikuttavat myös toimintojen järjestämiseen. Vuodelle 2017 saatiin organisaatiomuutoksesta johtuen 1,8 % harkinnanvaraista yksikköhinnan korotusta. Muilta osin kuntayhtymän toiminnassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuoden 2017 aikana.

1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2017 peruskoulutuksen valtionosuusrahoitukseen kohdistui 12,4 %:n leikkaus, mikä vaikutti merkittävästi kuntayhtymän talouteen, mutta toimintaa on saatu sopeutettu rahoituksen tasoa vastavaksi. Vuodelle 2018 myönnetty valtionosuusrahoitus on 156 tuhatta euroa pienempi kuin vuoden 2017 rahoitus. Lisäksi vuoden 2018 rahoitus kattaa myös 50 opiskelijavuotta työvoimakoulutusta, joten tosiasiallisesti kuntayhtymän rahoitus kiristyi enemmän, kuin laskennallinen rahoitus laski. Koulutustoiminnan ylläpitäminen laadukkaana yhä pienentyneellä rahoituksella on suuri haaste.

Rahoitusjärjestelmän muuttuminen vuoden 2018 alusta vaatii myös jatkuvaa koulutusmäärien ennakoimista ja jatkuvaa suunnittelua, jotta tarjottava koulutus vastaa työelämän tarpeita eikä rapauta koulutuksen rahoituspohjaa.

Aiempiä vuosina tehtyjä investointivaroja on vielä hieman jäljellä ja niitä voidaan käyttää pienimuotoiseen kiinteistöjen korjaukseen sekä ohjelmisto- ja tietojärjestelmien muutokustannuksiin. Tulevina vuosina toiminnan suunnittelussa tulee huomioida rahoituksen riittävyys myös investointeihin, mikä tulee olemaan haastavaa.

1.6 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Talouden kiristyminen tulee vaikuttamaan myös oppilaitoksen toimintaan. Aiempien vuosien hyvät tulokset ovat mahdollistaneet oppilaitoskiinteistöjen peruskorjaukset. Rahoituksen väheneminen samalla, kun kustannukset kuitenkin nousevat, edellyttää toiminnan kehittämistä tehokkaammaksi sekä opetuksessa että tukipalvelutoiminnoissa.

Vuoden 2018 alusta toteutettu ammatillisen koulutuksen reformin mukanaan tuomat muutokset muuttavat koulutuksen suunnittelun, toteutuksen, seurannan ja rahoituksen kokonaan. Myös tutkintoihin ja tutkintojärjestelmään tehtiin radikaaleja muutoksia. Muutokseen on valmistauduttu kuntayhtymän strategiaproessin kautta ja monia asioita on jo tehty reformin vaatimusten mukaisesti, mutta kaikkien muutosten toimeenpano aiheuttaa silti haasteita. Ministeriön ja opetushallituksen suunnalta puuttuvat selkeät ohjeistukset aiheuttavat tulkintaongelmia oppilaitoksen päivittäisessä työssä.

Uuden opiskelijahallintojärjestelmän käyttöönotto aloitettiin vuonna 2017, mutta on edelleen kesken. Keskenäisyys hidastaa prosesseja ja aiheuttaa riskejä toiminnalle. Rahoituksen ennakoimista ja koulutusten suunnittelu ei myöskään ole täysipainoisesti mahdollista ennen kuin opiskelijahallintojärjestelmästä saadaan tuotettu oikeaa ja riittävää informaatiota ennakoimista ja suunnittelutyön pohjaksi.

2 SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ JA RISKIENHALLINNASTA

Yhtymähallitus hyväksyy vuosittain Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän käyttösuunnitelmat sisältäen sisäisen valvonnan ohjeistuksen. Tämä on perustana vuosittain toteutettavalle sisäiselle valvonnalle. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa asetetaan lisäksi vuosittain määrälliset tavoitteet laadukseen ja taloudellisen toiminnan toteutumiseksi ja seuraamiseksi. Tavoitteiden toteutumista seurataan tilikauden aikana ja tilinpäätöksessä. Osa tavoitteista on asetettu valtuustoon nähden sitoviksi.

Sisäinen valvonta on vuonna 2017 toiminut riittävän laajasti, eikä merkittäviä puutteita ole havaittu. Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja eivät ole tuoneet esiin mitään seikkoja, jotka osoittaisivat merkittäviä puutteita sisäisessä valvonnassa. Hallituksen sisäiset tarkastajat ovat tarkastaneet rahavaroja ja neuvonnan varaston pistokokeilla. Kaikki esimiehet, uuden organisaatiomallin mukaisesti, ovat valvooneet hallituksen hyväksymien ohjeiden toteutumista. Keskitetty viranhaltijapäätösten tekeminen tulosalueiden johtajille, on tuonut riittävät resurssit hyvän hallintotavan toteutumiselle virallisessa päätöksenteossa ja mahdollistanut tarkemman sisäisen valvonnan. Sisäisen valvonnan yhtenä muotona on myös tarkastuslautakunnan suorittama arviointi eri toimialoista ja toiminnoista.

Oppilaitoksessa suoritetaan lisäksi kolmen vuoden välein riskienkartoitus, jossa arvioidaan potentiaalisia riskejä ja luokitellaan ne todennäköisyytensä mukaan. Riskienkartoitus tehtiin viimeksi vuonna 2016. Riskienkartoituksella kartoitetaan ergonomiaa, fysikaalisia vaaratekijöitä, henkistä kuormitusta, tapaturman vaaratekijöitä sekä kemiallisia ja biologisia vaaratekijöitä. Riskienkartoituksessa esiin nousseisiin merkittäviin riskeihin on varauduttu. Seuraava riskien kartoitus tehdään 3 vuoden kuluttua edellisestä, vuonna 2019. EU-tietosuojan kokonaisuudistus tulee voimaan 25.5.2018. Kuntayhtymässä on aloitettu varautuminen yhä suurempiin henkilötietojen käsittelyä koskeviin vaatimuksiin ja uudistuksiin sekä nimetty tietosuojavastaava syksyllä 2017.

3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2017	2016
	1 000 e	1 000 e
Toimintatuotot	12 947	13 610
Toimintakulut	-11 884	-12 408
Toimintakate	1 063	1 202
Korkotuotot	4	2
Muut rahoitustulot/menot	-4	-94
Vuosikate	1 063	1 109
Poistot käyttöomaisuudesta	-903	-1 183
Satunnaiset tuotot/kulut	0	0
Tilikauden tulos	161	-74
Poistoeron lisäys (-), vähennys (+)	385	222
Varausten lisäys (-), vähennys (+)	-39	324
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	507	473

Tuloslaskelman tunnusluvut:

toimintatuotot % toimintakuluista	108,9 %	109,7 %
toimintakulujen muutos-%	-4,2 %	30,3 %
myyntituotot toimintatuotoista %	94,0 %	94,6 %

maksutuotot toimintatuotoista %	0,6 %	0,6 %
vuosikate toimintatuotoista%	8,2 %	8,2 %
vuosikate poistoista %	117,8 %	93,8 %
poisto toimintatuotoista%	7,0 %	8,7 %
rahastojen/ varausten muutos lis(-)väh(+)1000e	39	-324

Toimintatuottojen suhde toimintakuluihin on hyvällä tasolla, vaikka tunnusluku on laskenut hieman edellisestä vuodesta. Vuosikate % poistoista kertoo, että tilikauden vuosikatteella on saatu katettua kaikki poistot.

Kuntayhtymän jäsenkunnilta ei Forssan ammatti-instituutin toiminta-aikana vv. 1994 -2015 ole peritty rahoitusosuuksia toiminta-, investointi- tai rahoitusmenoihin.

3.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2017 1 000 e	2016 1 000 e
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 063	1 109
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	41
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-390	-347
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	19
Toiminnan ja investointien rahavirta	673	822
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-673	-822
Rahoituksen rahavirta	-673	-822
Rahavarojen muutos	0	0
Rahavarat 31.12.	7	7
Rahavarat 1.1.	7	7
<u>Rahoituslaskelman tunnusluvut:</u>		
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä viideltä vuodelta, e	82 829	425 479
Investointien tulorahoitus, %	272,3 %	319,4 %
Kassan riittävyys, pv	0	0

Annettujen ohjeiden mukaisesti FAI:n konsernitilin saldo 31.12.2017 siirrettiin rahoista ja pankkitiliasaamisista lyhytaikaisiin saamisiin (lainasaamisiin julkisyhteisöiltä). FAI:n pankkitili kuuluu Forssa-konsernin konsernitilikokonaisuuteen, jossa Forssan kaupunki on emoyhteisö ja päätilin haltija. Ilman kyseistä kirjanpidollista siirtoa kassan riittävyydeksi olisi muodostunut 139 pv (v. 201 vastaavasti 122 pv).

4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
	1 000 e	1 000 e		1 000 e	1 000 e
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	4681	4681
Tietoliikenneohjelmistot	69	38	Arvonkorotusrahasto	231	231
Muut pitkävaik. menot	0	0	Muut omat rahastot	622	622
	69	38	Ed. tilikausien ylijäämä	3 828	2 922
Aineelliset hyödykkeet			Tilikauden ylijäämä	507	473
Maa - ja vesialueet	598	598		9 870	9 363
Rakennukset	11 738	12 395			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	165	189	POISTOERO JA VAPAA- EHTOISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	401	499	Poistoero	7 650	8 035
Muut ain.hyödykkeet	56	56	Vapaaehtoiset varaukset	367	328
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	236	0		8 017	8 363
	13 193	13 737			
Sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	220	220			
VAIHTUVAT VASTAAVAT			PAKOLLISET VARAUKSET		
Vaihto-omaisuus			Muut pakolliset varaukset	0	0
Aineet ja tarvikkeet	123	153			
Muu vaihto-omaisuus	72	82	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
	195	235	Lahjoitusrahastojenpääomat	22	21
Saamiset					
Pitkäaik. lainasaamiset	231	342	VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaik. myyntisaamiset	407	148	Pitkäaikainen		
Lyhytaik. lainasaamiset	4 794	4 416	Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Muut lyhytaik. saamiset	47	58	Lyhytaikainen		
Siirtosaamiset	471	513	Saadut ennakot	4	5
	5 720	5 478	Ostovelat	494	525
Rahoitusarvopaperit			Muut velat	155	162
Osakkeet ja osuudet	6	6	Siirtovelat	1 074	1 275
Rahat ja pankkisaamiset	1	1		1 727	1 968
VASTAAVAA YHTEENSÄ	19 636	19 716	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	19 636	19 716

Taseen tunnusluvut:

	2017	2016
Omavaraisuus-%	91,1 %	89,9 %
Opo:n sidotut erät, %-osuus tasesta	25,0 %	24,9 %
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	13,3 %	14,4 %
Velat ja vastuut % käyttötuloista	15,8 %	16,5 %
Kertynyt ylijäämä (1000 €)	4.334	3.829

Taseesta saatavat tunnusluvut antavat hyvän kuvan kuntayhtymän rahoitusrakenteesta. Kuntayhtymän tunnuslukuja ei kuitenkaan voida suoraan verrata kuntien tunnuslukuihin ja kuntayhtymienkin kesken ne vaihtelevat toimialasta riippuen huomattavasti. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. Suhteellinen velkaantuneisuus-% kertoo, paljonko kuntayhtymän käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Kuntayhtymän taseen tunnusluvut ovat erittäin hyvällä tasolla.

5 KOKONAISTULOT JA MENOT

KUNTAYHTYMÄN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1 000 e	MENOT	1 000 e
Varsinainen toiminta		Varsinainen toiminta	
Toimintatulot	12 947	Toimintakulut	11 884
Korkotuotot	4	Valmistus omaan käyttöön	0
Muut rahoitustuotot	3	Korkokulut	0
Satunnaiset tuotot	0	Muut rahoituskulut	7
Tulorahoituksen korjauuserät		Satunnaiset kulut	0
- käyttöomaisuuden myyntivoitot	0	Tulorahoituksen korjauuserät	
- satunnaiset erät	0	- pakollisten varausten muutos	0
		- käyttöomaisuuden myyntitappiot	0
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	Käyttöomaisuusinvestoinnit	391
Käyttöomaisuuden myyntitulot	0		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	0	Antolainasaamisten lisäykset	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Oman pääoman lisäykset	0	Oman pääoman vähennykset	0
Kokonaistulot yhteensä	12 954	Kokonaismenot yhteensä	12 282

Kokonaistulojen ja –menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

6 KONSERNITIEDOT

6.1 Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

Kuntayhtymän jäsenkunnille on 27.2.2018 toimitettu kuntayhtymän konsernitilinpäätöstiedot vuodelta 2017 jäsenkuntien konsernitilinpäätöstä varten.

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän konserniin kuului 31.12.2017 seuraava yhteisö, joka on yhdistetty konsernitilinpäätökseen

TYTÄRYHTEISÖ	KONSERNIN
	MÄÄRÄYSVALTA
Faktia Oy	100 %

6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntayhtymässä noudatetaan Forssan kaupungin konserniohjeita soveltuvin osin. Yhtymähallituksen puheenjohtajalla ja kuntayhtymän johtajalla on ollut läsnäolo- ja puheoikeus Faktia Oy:n hallituksen kokouksissa. Kuntayhtymän talousjohtaja toimii Faktia Oy:n toimitusjohtajana.

6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat ja arvio tulevasta kehityksestä

FAI:n ja Faktia Oy:n fuusioituminen vuoden 2016 alusta toi sekä toiminnallista että taloudellista synergiaetua, mikä oli tarpeen jo ammatillista koulutusta koskevien rajujen rahoitusleikkaustenkin johdosta. Konsernin toimintoja koskevaa yhdenmukaistamistyötä on kuluvan vuoden aikana jatkettu edelleen. Vuoden 2018 alusta voimaan astuvan organisaatiomuutoksen edellyttämät yhteistoimintaneuvottelut ja päätökset tehtiin kuluvan vuoden aikana. Reformin edellyttämän nuoriso- ja aikuiskoulutuksen yhdistämisellä myös organisaatiotasolla haetaan tehokkuutta ja pyritään myös toimintojen yhdenmuistamiseen.

Ammatilliseen koulutukseen kohdistuneet rahoitusleikkaukset luovat kovia paineita toiminnan tehostamiseksi edelleen. Toimitilojen käyttöä konsernissa on pyrittävä tehostamaan ja tarpeettomista tiloista luopumaan. Tilikauden 2017 aikana saatiin myytyä Faktia Oy:n omistama teollisuushalli, mikä keventää toimitiloista aiheutuvia kustannuksia. Yhtiön omistuksessa on kuitenkin edelleen pääarakennuskiinteistö, joka on tyhjillään. Tehokas toiminta on tulevaisuuden suuri haaste jokaisella koulutuksen järjestäjällä.

Ammatillisen koulutuksen reformin myötä konsernissa tapahtuu muutoksia myös koulutustoiminnassa, kun tutkintotavoitteinen työvoimakoulutus siirtyy kuntayhtymän järjestämisluvan alaiseksi toiminnaksi 1.1.2018. Tämä tulee vaikuttamaan tulevina vuosina yhtiön järjestämän työvoimakoulutuksen volyyymiin ja liikevaihdon määrään.

Päätöksenteon säilyttämiseksi seudulla tulee pitää vireillä myös muita fuusioitumisvaihtoehtoja. Kymmenen vuoden päästä niin ammatillinen kuin lukiokoulutuskin ovat kovin pieniä volyymiltaan. Tunnuslukuja muiden ammatillista koulutusta järjestävien tahojen suuntaan lähialueella on myös käyty, viimeksi Loimaan suuntaan vuonna 2016. Ne eivät kuitenkaan ole johtaneet toimenpiteisiin.

6.4 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA	2017	2016
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
Toimintatuotot	13 678	14 295
Toimintakulut	-12 208	-12 830
Toimintakate	1 470	1 465
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	2	3
Muut rahoitustuotot	3	3
Korkokulut	-11	-15
Muut rahoituskulut	-9	-97
Vuosikate	1 455	1 359
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 112	-1 539
Omistuksen eliminointierot	0	0
Tilikauden tulos	342	-181
Tilinpäätössiirrot	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	342	-181

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut %	112,0 %	111,4 %
Vuosikate/Poistot %	130,8 %	88,3 %

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2017	2016
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 454,80	1 358,5
Tilikauden verot	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	17,20	15,3
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-390,50	-362,1
Rahoitusosuudet investointimenoihin		0,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	122,00	48,9
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 203,50	1 060,6
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-122,50	-14,0
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,90	-1,5
Vaihto-omaisuuden muutos	39,70	-61,1
Saamisten muutos	-872,6	-695,1
Korottomien velkojen muutos	-249,3	-289,4
Rahoituksen rahavirta	-1 203,69	-1 061,0
Rahavarojen muutos	-0,19	-0,4
Rahavarat 31.12.	10,53	10,7
Rahavarat 1.1.	10,72	11,1
Rahavarojen muutos	-0,19	-0,4
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulorahoitus, %	375,2 %	375,2 %

KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.20 17 1000 eu- roa	31.12.20 16 1000 eu- roa
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	71	40
Muut pitkävaikutteiset menot	216	293
	<u>287</u>	<u>333</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	598	598
Rakennukset	12 176	12 996
Kiinteät rakenteet ja laitteet	165	189
Koneet ja kalusto	883	1 091
Muut aineelliset hyödykkeet	56	56
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	236	0
	<u>14 115</u>	<u>14 930</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	0	
Muut osakkeet ja osuudet	10	10
Muut lainasaamiset	0	0
Muut saamiset	12	12
	<u>22</u>	<u>22</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	195	235
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	6 013	5 143
Pitkäaikaiset saamiset	3	0
Rahoitusarvopaperit	6	6
Rahat ja pankkisaamiset	5	5
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>20 646</u>	<u>20 675</u>

	31.12.20 17	31.12.20 16
	1000 eu- roa	1000 eu- roa
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	4 681	4 681
Arvonkorotusrahasto	231	231
Muut omat rahastot	622	622
Ed. tilikausien ylijäämä	12 355	12 536
Tilikauden ylijäämä	342	-181
	<u>18 231</u>	<u>17 889</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	23	21
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaik. korollinen vieras pääoma	490	613
Lyhytaik. koroton vieras pääoma	1 902	2 152
	<u>2 392</u>	<u>2 765</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>20 646</u></u>	<u><u>20 675</u></u>

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	88,3 %	86,5 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	17,5 %	17,1 %
Velat ja vastuut % käyttötuloista	19,9 %	21,4 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)	12 697 264	12 355 007
Konsernin lainakanta 31.12.	490 000	612 500

7 YHTYMÄHALLITUKSEN EHDOTUS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Kuntayhtymän tilikauden tulokseksi muodostui 160 505,39 euroa. Varausten purkamisen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostuu 506 530,76 euroa, joka esitetään kirjattavaksi tilikauden ylijäämättilille.

8 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

8.1 Forssan ammatti-instituutin toiminta-ajatus, visio ja arvot

Forssan ammatti-instituutin toiminta-ajatus on määritelty seuraavasti:

Tarjoamme edelläkävijänä yleissivistystä ja osaamista yksilön ja yhteiskunnan tarpeisiin.

Forssan ammatti-instituutin tavoitetilä 2020 (visio):

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä on sivistyksen, koulutuksen ja osaamisen kehittämisen edelläkävijä seudullisesti ja valtakunnallisesti.

Forssan ammatti-instituutin strategiset tavoitteet:

1. osaava ja kehittyvä henkilöstö
2. yhteiskunnallinen ja yksilöllinen vastuun kantaminen, kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen, toiminnan läpinäkyvyys ja vastuun kantaminen, arvojen mukaan toimiminen
3. asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden tunnistaminen, tuotteiden ja palveluiden suunnittelu työelämän tarpeiden mukaisesti, yhteistyö-, kumppanuus- ja verkostosuhteiden luominen ja ylläpitäminen
4. talousarvion keskeisten tavoitteiden saavuttaminen, laadukkaat palvelut, toiminta- ja kustannustehokkuus

Forssan ammatti-instituutin arvot:

1. edelläkävijäisyys
2. asiakaslähtöisyys
3. ammatillisuus
4. yhteiskunnallinen vastuu ja kestävä kehitys
5. taloudellisuus ja tuloksellisuus

8.2 Oppilaitoksen toiminta ja kehittäminen

8.2.1 Koulutustoiminta

Koulutus on jaettu 8 koulutusalueelle, joista vastaavat rehtorin alaisuudessa koulutuspäälliköt. Koulutusaloista 5 on nuorisokoulutuksessa ja 3 aikuiskoulutuksessa. Tämän lisäksi kuntayhtymässä työskentelee rehtorin alaisuudessa kaksi apulaisrehtoria, joiden vastuulla on koulutuksen tuen toiminnot (laatu-työ, hankkeet, opiskelijapalvelut, markkinointi, koordinointi).

Isoin projekti koulutuksen hallinnon osalta oli Primus-opiskelijahallinto-ohjelman käyttöönotto. Käyttöönottoa valmisteltiin koko alkuvuosi ja varsinainen tuotantokäyttö alkoi elokuussa. Primukseen liittyvät sen osaohjelmistot Wilma ja Kurre, joiden käyttöä opiskeltiin koko syyskausi. Winha-järjestelmä jäi pois käytöstä kesällä ja Studenta+-vuoden vaihteessa. Primuksen käyttöönottoa ei saatu kuitenkaan toteutettua kokonaisuudessaan vuoden loppuun mennessä. Tavoitteena on myös, että oppisopimuksen oma ohjelma SopimusPro jätetään pois vuoden 2018 aikana, kunhan Primus on riittävässä oppisopimus-koulutusvalmiudessa.

Syyskaudella paljon resursseja käytettiin tulevien lakimuutosten siirtämiseen käytännön toiminnaksi. Lakimuutos muuttaa koulutuksen järjestämisen prosesseja, rahoitusta, ohjeita, suoritustapaa, lomakkeita jne. Tähän kaikkeen paneuduttiin huolella ja pyrittiin kouluttamaan henkilöstöä jo etukäteen tulossa oleviin muutoksiin.

Syksyllä avattiin myös kuntayhtymän uudet nettisivut. Markkinointia tehostettiin ja lisättiin erityisesti sosiaalisen median kanavilla.

8.2.2 Pedagoginen kehittäminen

Vuonna 2016 aloitettua kehitystyötä jatkettiin sekä fuusiosta johtuen että ammatillisen koulutuksen reformin ennakoitujen muutosten vuoksi. Kehitystyön painopisteenä oli vuonna 2017 uuden strategian mukanaan tuomien painopisteiden vieminen käytäntöön, moduloinnin ja osaamisperusteisuuden sekä yrittäjyysosaamisen lisääminen. Henkilöstöä valmennettiin ammatillisen koulutuksen lainsäädännön tuomiin muutoksiin lähes koko vuoden ajan. Laki hyväksyttiin kesällä 2017 ja siitä lähtien toimenpiteitä suunniteltiin tiiviisti.

Opiskelijan yksilöllisten opintomahdollisuuksien tukeminen oli kehittämisen kärki. Yksilöllisyys on ollut opintojen suunnittelussa mahdollista vuodesta 2015, mutta erilaisten koulutuspolkujen ja –tapojen mahdollistaminen vie aikaa. Yksilöllisiä polkuja mahdollistettiin mm. suoritettavan tutkinnon osaa vaihtamalla, tutkintoa vaihtamalla, työssäoppimisjaksoilla, x+y-mallin toteutuksella, yrittäjyysvaihtoehtojen rakentamisella, kansainvälisillä vaihdoilla kumppanioppilaitoksissamme sekä kaksoistutkinnon suoritusmahdollisuudella. Opiskelijoilla oli myös mahdollisuus osallistua Urheiluakatemiaan toimintaan. Nuorten koulutuksen osalta vahvistettiin lisäksi yhteisten tutkinnon osien integraatiota ammatillisiin opintoihin ja osaamisperusteisuutta eri aloilla.

Pedagogisen kehittämisen ja yksilöllisten polkujen yksi vaihtoehto on yrittäjyys- ja yritteliäisyyskasvatus. Teemaa tuotiin esiin mm. koko oppilaitoksen opiskelijoille yrittäjän päivän tapahtumassa. Liiketalouden perustutkinnon koulutusta lähdettiin suunnittelemaan ja testaamaan projektitoteutuksena vuonna 2016 ja vuoden 2017 Prome-toiminta alkoi jo löytää perustaa käytännön toiminnalle. Prome-projekteja oli vuoden mittaan runsaasti eri yritysten ja sidosryhmien kanssa.

Kuntayhtymän opiskelijoiden osuuskunta Loimi-Akseli pääsi vauhtiin vuoden 2017 aikana ja myös osuuskunnan kautta opiskelijat kokeilivat siipiään yritystoiminnassa. Henkilöstön yrittäjyysosaamista kehitettiin edelleen ja perustettiin Yrittäjyys-luotsit; eri koulutusalojen opettajien vertaisryhmä yrittäjyyskehittämiseen.

Myös verkkopedagogiikan kehittämiseen panostettiin. Syyskaudella aloitti ensimmäinen pilottiryhmä opettajia itslearning-verkko-oppimisympäristön testauksen. Ryhmän tavoitteena oli luoda uusia malleja verkkoon, joita voisivat muutkin kuntayhtymässä työskentelevät käyttää opetuksessa ja ohjauksessa. Itslearning pilotoitiin niin, että tiedonsiirto järjestelmien välillä mahdollistettaisiin mahdollisimman tehokkaasti (esim. arvosanojen syöttö vain yhteen järjestelmään).

Opettajan työn sisältö on voimakkaassa muutoksessa. Henkilöstöä tuettiin muutoksessa useilla eri tavoilla. Opiskelijapalveluiden henkilöstö on vahvana tukena myös sisäisesti henkilöstön ohjausosaamisen kehittämisessä. Opettajan työnkuvan ja –sisällön muutoksella on vaikutus myös työajan määrittelyyn. Kuntayhtymä lähtikin elokuussa valtakunnalliseen vuosityöaikakokeiluun, jossa on mukana kuusi muuta oppilaitosta.

Kuntayhtymässä oli vuonna 2017 19 erillisrahoitteista kehittämisprojektia. Laajoja alakohtaisia hankkeita oli mm. elintarvikealalla (leipomoalan Suomalainen Leipäkori, ESR) ja metallialalla (Hume – Huippuosaajia metallialalle, ESR).

8.2.3 Oppisopimuskoulutus

Oppisopimuskoulutus on yksi ammatillisen koulutuksen järjestämismuoto, jonka painopistettä on viime aikoina pyritty suuntaamaan enemmän nuoriin. Syyskuun laskentapäivänä oppisopimusopiskelijoiden keski-ikä oli 37,59 vuotta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on suunnannut nuorten työssäoppimis- ja oppisopimusuudistukseen hankerahoitusta. Hankkeiden tarkoituksena on innovatiivisesti kehittää erilaisia uusia toimintamalleja, joiden avulla voitaisiin lisätä nuorten alle 25-vuotiaiden, vailla toisen asteen koulutusta oleville opiskelijoille (kohderyhmä) erilaisten yksilöllisten opintopolkujen käyttöä sekä yleisemmin työvaltaista oppimista ja nopeuttaa työmarkkinoille pääsyä. Perimmäisinä tavoitteina on nuorten koulutustason nosto ja sitä kautta syrjäytymisen vähentäminen.

Oppilaitoksen oppisopimuspalvelut on aktiivisesti mukana Välkkyverkoston kanssa yhteistyössä haetuissa kehittämishankkeissa, joiden avulla pyritään toiminnan suuntaamiseen tulevan reformin mukaiseksi. Hankkeet kuuluvat osaksi OKM:n Nuorisotakuun toteuttamishjelmaa. Kehittämishankkeita koordinoi Faissa oppisopimuspalvelut, vaikka hankkeet ovatkin koko talon hankkeita.

1. Korotetun koulutuskorvauksen hanke, jossa työnantajalle maksetaan korotettua koulutuskorvausta, mikäli hän ottaa samana vuonna perusopetuksensa päättäneen nuoren oppisopimuksella opiskelemaan perustutkintoa tai sen osia. Näitä opiskelijoita oli v. 2017 yhteensä kahdeksan. 2017 aloitti yksi uusi hankkeen piiriin kuuluva opiskelija. Hanke jatkuu edelleen.
2. Hanke, jossa pyrittiin opetus- ja ohjaushenkilöstön työelämäyhteistyön kehittämiseen. Hankkeessa valmennetaan ammatillisen koulutuksen opetus- ja ohjaushenkilöstöä asiakaspalveluun sekä koulutuksen eri rahoitusmuotojen ymmärrykseen. Lisäksi pyrittiin tekemään työpaikalle käyntejä, joissa oppisopimus-/aikuiskoulutuksen henkilöt opastivat henkilökohtaistamisen sekä työpaikkojen koulutustarvekartoitusten tekemisessä. Hanke päättyi vuoden 2017 lopussa.

Oppisopimukset solmitaan pääasiassa kuntayhtymän alueella toimiviin yrityksiin. Näiden lisäksi oppisopimuspalveluissa on tehty jonkin verran perustutkinto-oppisopimuksia erilaisten valtakunnallisten yritysketjujen kanssa. Näissä oppisopimuksissa on vastuullisena tietopuolisena kouluttajana ja tutkinnon vastaanottajana oma kuntayhtymä.

8.2.4 Kansainvälisyystoiminta

Euroskill Network Erasmus+ -hanke on mahdollistanut vuonna 2017 laajan kansainvälisen toiminnan Forssan ammatti-instituutissa. Työssäoppimisen suosituimpia maita vuonna 2017 ovat olleet Espanja, Tsekki, Italia, Slovenia Englanti ja Viro. Erasmus -rahoituksen turvin työssäoppimassa tai ryhmävierailulla ulkomailla on ollut vuonna 2017 yli 50 opiskelijaa ja opettajaa.

Euroskill Network -hankkeen ryhmämatkoja on tehty vuonna 2017 Espanjaan, Italiaan, Tsekkeihin ja Sloveniaan. Pienryhmämatkojen kesto on noin 14 päivää. Ryhmien koko on ollut 4-5 henkilöä ja ne on tarkoitettu erityisesti niille opiskelijoille, jotka eivät ole voineet lähteä työssäoppimaan ulkomaisiin yrityksiin pidemmäksi aikaa puutteellisen kielitaidon tai kokemuksen johdosta.

Erasmus+ -hankkeen turvin opettajat ovat päässeet Eurooppaan laajentamaan verkostojaan. Opettajat ovat vierailleet 2017 Espanjassa, Italiassa, Sloveniassa, Englannissa ja Tsekeissä. Vierailut ovat olleet hyvin antoisia puolin ja toisin. Opettajista vaihdossa olivat Paula Kivinen (Italia), Miia Ojala (Espanja), Lauri Karvonen (Slovenia), Anu Teppo (Tsekki ja Espanja), Jussi Tuomela (Espanja), Timo Mäki (Espanja), Ismo Varis (Englanti) ja Anu Kaseva (Englanti).

Ulkomaisia opiskelijoita vuonna 2017 Forssassa oli yhteensä kuusi, kolme saksalaista lähihoitaja-opiskelijaa, yksi autoalan opiskelija sekä kaksi tietotekniikan opiskelijaa Espanjasta. Forssalaiset yritykset ovat ottaneet ulkomaiset vaihto-opiskelijat vastaan todella hyvin. Ulkomaiset opiskelijat ovat osallistuneet myös aktiivisesti oppilaitoksen opetusryhmiin.

Vuoden 2017 syksystä Forssan ammatti-instituutti on mukana myös Erasmus -hankkeessa, joka on Erasmus -rahoitteinen keramiikka-alan yhteistyöhanke. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa keramiikka-alan oppilaitosten ja yrittäjien Eurooppalaista verkostoa. Tämä avaa erinomaisia mahdollisuuksia ulkomaan vaihtoon keramiikka-alan opiskelijoille ja opettajille. Hankkeen aloituskokous oli Italiassa ja siihen osallistuivat Outi Roos ja Raija Salo.

Vuoden 2017 alusta Fai:ssa on toiminut myös kv-opettajien ryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti kansainvälisten vaihtojen tiimoilta. Ryhmään kuuluvat Anu Teppo, Jaana Jussila, Paula Kivinen, Lauri Karvonen, Miia Ojala, Nina Mäkelä, Raija Salo ja Outi Roos. Ryhmän tavoitteena on edistää kansainvälistä toimintaa. Ryhmän toiminta on ollut aktiivista ja tuloksellista. Kv-toimintaa vetää kv-vastaava Miia Ojala.

8.3 Tavoitteiden toteutuminen

8.3.1 Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Talousarvion tavoitteet vuodelle 2017 rakennettiin oppilaitoksen strategiatyön tuloksena. Tavoitteiden rakenne poikkeaa edellisistä vuosista. Lähtökohtana on ollut jaottelu Euroopan laatujärjestelmärakenteen (EFQM) mukaan. Talousarvion strategiset tavoitteet ja mittarit on linjattu kuntayhtymätasolle ja pitävät sisällään sekä laadulliset, määrälliset että taloudelliset tavoitteet.

Oppilaitoksen opetus ja opetusjärjestelyt ovat laadukkaita: opiskelijapalaute vähintään 3,8.

- toteutui, palaute 3,9

75 %:lla valmistuvista opiskelijoista on tiedossa heti työpaikka

- Ei toteutunut. Kyselyyn vastanneista valmistuvista 64,9 %:lla oli työpaikka. Seudun työllistymisen parantuminen ei näkynyt vielä kevään 2017 opiskelijakyselyn tuloksissa

Koulutuspaikkojen täyttöaste on vähintään 100 %: peruskoulutuksessa vähintään 850 opiskelijaa ja lisäkoulutuksessa vähintään 200 opiskelijatyövuotta

- Peruskoulutuksessa toteutui, täyttöaste 100%.
- Lisäkoulutuksessa ei toteutunut, toteuma oli 142,2 vuotta. Aikuiset opiskelijat valitsivat enemmän ammatti- ja erikoisammattitutkinnon sijaan perustutkinnon suorittamisen järjestämislupakiintiön mahdollistaessa sen.

8.3.2 Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Kuntayhtymän strategiset painopisteet olivat vuonna 2017 seuraavat:

- Yhteiskunnallinen ja yksilöllinen vastuunkanto
- Kannattavuuden ja osaamisen optimointi
- Yksilölliset, valinnaiset, työvaltaiset kouluttautumispolut 24/7, 12 kk
- Työelämän tarpeista lähtevä ja yhteistyössä toteutettava koulutus- ja palvelutarjonta
- Uusi opettajuus: Valmennus on vallitseva työote ja koulutuksessa korostuu moniosaaminen, verkostoitumistaidot, digitaalisuus, monikulttuurisuus, yrittäjyys ja joustovalmius.

Tavoitteiden toteutuminen:

Osaava ja uudistuva henkilöstö	
Opetushenkilöstön koulutuspäivät vähintään 5 pv/v	Opetushenkilöstön osalta palkkahallintojärjestelmään kirjattuja koulutuspäiviä oli 1,96 päivää/henkilö. Tukipalveluhenkilökunnan osalta 3,23 päivää/henkilö.
Tukipalveluhenkilöstön koulutuspäivät vähintään 2 pv/v	Henkilöstö on osallistunut lisäksi lukuisiin oppilaitoksen omiin koulutus/kehittämispäiviin.
Henkilöstön työtyytyväisyysmittaus 1 krt /2v, vastausten keskiarvo asteikolla 1-5 vähint. 3,8	(ei mitattu vuonna 2017)
80 %:lla opetushenkilöstöstä on pedagoginen pätevyys	Toteutui, pedagoginen pätevyys on 91,8 %:lla opetushenkilöstöstä.
80 %:lla opetushenkilöstöstä on NTM-tutkinto	Ei toteutunut, NTM-tutkinto on 46,9 %:lla opetushenkilöstöstä
Työelämässä työskentelypäivät konsernitasolla 100 pv	Ei toteutunut, 30 päivää
KV – työelämäympäristössä päiviä (hankerahoitus) 30 pv	Toteutui 76 päivää

Yhteiskunnallinen ja yksilöllinen vastuun kantaminen	
Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen	
Toiminnan läpinäkyvyys ja vastuun kantaminen	
Arvojen mukaan toimiminen	
Jatkuva sisäänotto henkilökohtaiseen uraohjaukseen mahdollistetaan kaikille halukkaille	Toteutui
Henkilöstökokoukset 2 krt/v, ytr vähintään 4 krt/v	Molemmat toteutuivat
0-toleranssi syrjäytymisessä, syrjinnässä, fyysisessä ja psyykkisessä väkivallassa	Jokaiseen poikkeamaan on reagoitu tapauskohtaisesti.
0-toleranssi työtapaturmissa	Tapahtuneiden tapaturmien jälkeen on kehitetty turvallisuutta tavoitteena ehkäistä vastaavanlaisten tapaturmien toistuminen.

Asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden tunnistaminen	
Tuotteiden ja palvelujen suunnittelu työelämän tarpeiden mukaisesti	
Yhteistyö-, kumppanuus- ja verkostosuhteiden luominen ja ylläpitäminen	
Koulutuspaikkojen täyttöaste vähintään 100 %.	Toteutui, 100 %
Ohjattu tai itsenäinen opiskelu (operusteinen koulutus) vähintään 35t/vk 1.8.17 lukien	Toteutui tavoitteen mukaisesti
Xx+y -mallilla suoritettavaan tutkintoon osallistuvia vähintään 20 opisk./v	X+Y-mallin opiskelijoita oli vuoden aikana 5
Taitaja-kisoihin valmennetaan vähintään 10 opisk./v	9 opiskelijaa oli valmennuksessa.

Opiskelijapalaute 1krt/v, vastausten keskiarvo asteikolla 1-5 vähintään 3,8	Toteutui, palaute 3,9 (916 vastaajaa)
Palaute oppilaitoksen toiminnasta työelämältä 1 krt/ v, yleisarvosana asteikolla 1-5 vähintään 3,8	Toteutui, 4,07

Talousarvion keskeisten tavoitteiden saavuttaminen	
Laadukkaat palvelut	
Toiminta- ja kustannustehokkuus	
Opiskelija suorittaa keskimäärin 64 osaamispistettä/v päätoimisessa perustutkintokoulutuksessa.	Toteutui keskimäärin 65 osaamispistettä/v
75 %:lla valmistuvista opiskelijoista on tiedossa heti työpaikka	Ei toteutunut. Kyselyyn vastanneista valmistuvista 64%:lla oli työpaikka.
5 % valmistuvista opiskelijoista pääsee jatko-opintoihin.	Jatkokoulutukseen ilmoitti hakeutuvansa 18,5 % vastanneista. Jatko-opintoihin pääsi 1,9 % hakeneista vuonna 2017
10 % valmistuvista opiskelijoista ryhtyy yrittäjäksi 6 kk:n sisällä	Yrittäjäksi lähivuosina aikoo vastanneista 3,6%.
Läpäisyaste on vähintään 70 % tutkinnon aloittaneista (koko tutkinnot, osatutkinnot)	Toteutui, Läpäisyaste 87 % opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa, oppisopimuskoulutuksessa läpäisyasteen tavoite ylittyi.
Kokonaiskeskeyttäminen enintään 10 % vuodessa, josta negatiivisen keskeyttämisen osuus enintään 3 % vuodessa	Kokonaiskeskeyttäminen 9,61 %, negatiivinen keskeyttäminen 3,32 %
Tulosaluekohtaisten toimintakatteiden noudattaminen	Toiminnan kustannukset katettiin toimintakatteella. Toimintakatejäämä oli yhteensä 1 062 645 euroa.
Poistot tulee kattaa toimintakatteella ja investointivarausten purkamisella	Käyttöomaisuuden vuotuiset poistot rahoitettiin toimintakatteella ja investointivarausten purkamisella.
Opetusmoduulien/-ryhmien tulee olla kooltaan taloudellisesti kannattavia	Opetusryhmien vähimmäiskotavoitteet eivät toteutuneet kaikilta osin.

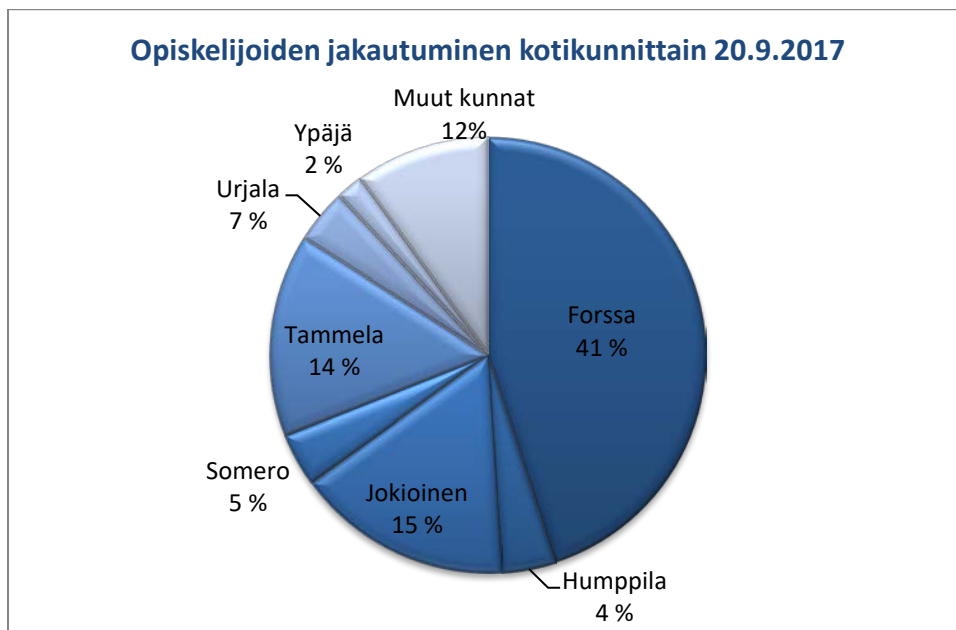
8.3.3 Opiskelijamäärätavoitteiden toteutuminen

Peruskoulutuksen opiskelijamäärätavoite 850 saavutettiin. Nuorisokoulutuksen kokonaisopiskelijamäärä v. 2017 oli keskimäärin 754,5 opiskelijaa ja tavoitteen saavuttamisaste 93,2%. Aikuisten perustutkintokoulutuksessa oli vuonna 2017 keskimäärin 95,8 opiskelijaa eli saavuttamisaste oli 239,5%. Opiskelijoiden yhteismäärä oli keskimäärin 850,5 opiskelijaa, jolloin täyttöasteeksi muodostui 100% (102,2% vuonna 2016).

OKM myönsi vuoden 2017 aikana 16 lisäpaikkaa, jolloin lopulliseksi enimmäisopiskelijamääri muodostui 866.

Toteutuminen koulutus-aloittain	TA-tavoite	TA-muutos	Opiskelijoita keskim.
Tekniikka ja liikenne	318	0	318,5
Palvelualat (catering ja kosmetologit)	108	0	71
Yhteiskunta- ja luonnontieteiden alat	136	0	129,2
Sosiaali- ja terveysala	178	0	187,5
Kulttuuriala	70	0	48,5
Opiskelijamäärä yhteensä	810	0	754,5

Aikuiskoulutus, perustutkintojen toteutuminen koulutusaloittain	TA-tavoite	TA-muutos	Opiskelijoita keskim.
Tekniikan alat: kiinteistö, sähkö, talotekniikka, kone- ja metalli, logistiikka	15	0	51
Tekniikka: Elintarvikeala	15	0	23
Yhteiskunta- ja luonnontieteiden alat	0	0	8
Ravitsemisala	10	0	13,8
Opiskelijamäärä yhteensä	40	0	95,8

Asuntolamajoituksessa Forssan toimipisteen asuntolassa oli 20.9.2017 yhteensä 52 opiskelijaa (vuonna 2016 48), joten asuntolapaikat olivat täynnä.

Erityisopiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista oli 15,1% (2016:13,7%). Syrjäytymisen ehkäiseminen oli edelleen vuonna 2017 oppilaitoksen painopistealueena. Keinoina käytettiin tiivistä yhteistyötä peruskoulujen kanssa, lähtötasotestejä, henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevia suunnitelmia (=HOJKS), varhaisen puuttumisen mallia, laajennettua työssäoppimisen mallia ja muita yksilöllisiä opintopolkuja, monialaista opiskelijahuoltoyhteistyötä sekä kuraattoritoimintaa.

Valmistuneet nuorten koulutuksen opiskelijat	2015	2016	2017
Forssan toimipiste	293	264	220
Tammelan toimipiste	9	22	0
Yhteensä	302	286	220

Valmistuneet aikuiskoulutuksen opiskelijat (vos-rahoitteinen tutkintokoulutus)	2016	2017
Koko tutkinnot	278	124
Osatutkinnot	277	324

Oppilaitoksen vetovoimaisuus on tärkeä säilyttää hyvällä tasolla, jotta turvataan mahdollisimman hyvin ammattikoulutetun työvoiman tuleva tarve. Aloituspaiikkojen täyttöasteeksi syksyllä 2017 muodostui keskimäärin 106,9 % (syksyllä 2016 104,4 %). Forssan ammatti-instituutissa oli syksyllä 2017 kuusi koulutusala.

Koulutusala	Ensisijaisesti pyrkineet 2017	Hyväksytyt opisk. 15.6.2017	Aloituspaiikkoja TA 2017
Tekniikka- ja liikenne, autoalan pt	21	20	16
Tekniikka ja liikenne, logistiikan pt	26	20	16
Tekniikka ja liikenne, kone- ja tuotantotekniikan pt	10	13	16
Tekniikka ja liikenne, talotekniikan pt	15	17	0
Tekniikka ja liikenne, sähköalan pt	23	20	20
Tekniikka ja liikenne, rakennusalan pt	23	18	18
Tekniikka ja liikenne, pintakäsittelyalan pt	7	9	0
Matkailu- ja ravitsemisala, cateringalan pt	22	24	20
Kauppa- ja hallinto, liiketalouden pt	20	29	40
Kauppa ja hallinto, liiketalouden pt, yo	4	6	15
Luonnont.ala, tieto- ja viestintätieteiden pt, datanomi	11	12	0
Sosiaali- ja terveysalan pt, lähihoitaja, pk	18	23	40
Sosiaali- ja terveysala, kauneudenhoitoalan pt, yo	5	6	19
Sosiaali- ja terveysala, kauneudenhoitoalan pt, ak, suorahaku	39	14	
Kultt. ala, käsi- ja taideteoll.alan pt, keramiikka pk	3	4	12
Kultt. ala, käsi- ja taideteoll.alan pt, keramiikka yo, yhteishaku ja ak, suorahaku	4	4	0
Tekniikka ja liikenne, media-alan pt	9	9	0
Yhteensä:	260	248	232

8.3.4 Oppisopimuskoulutuksen tavoitteiden toteutuminen

Oppisopimuskoulutuksen määrälliseksi tavoitteeksi asetettiin n. 150 oppisopimusta ammatillisessa peruskoulutuksessa ja n. 170 opiskelijaa lisäkoulutuksessa. Oppilaitoksen oppisopimuspalveluiden kautta opiskeli oppisopimuksella vuoden 2017 aikana 620 opiskelijaa. Oppisopimuskoulutuksen ammatillisessa peruskoulutuksessa oli keskimäärin 194 oppisopimusta ja lisäkoulutuksessa vastaavasti 172,5. Perustutkintojen määrä kasvoi vuoden aikana lähinnä usean erikseen toteutetun ryhmän takia. Perustutkintojen osalta asetetut määrälliset tavoitteet ylitettiin 44 opiskelijalla. Lisäkoulutuksen osalta tavoitteet ylittyivät 2,5 opiskelijalla. Oppisopimuskoulutus on kysyntälähtöistä koulutusta, joka perustuu työsuhteeseen. Toteutuma osoittaa osaltaan sen, että yleisessä taloudellisessa tilanteessa on tapahtunut käänne parempaan suuntaan.

Oppisopimusten määrän kehitys	20.9.2017	20.1.2017	20.9.2016	20.1.2016	20.9.2015	20.1.2015
Ammatillinen peruskoulutus	208	180	180	124	121	110
Tutkintotavoitteinen lisäkoulutus	157	160	163	167	161	151
Nuorten aikuisten osaamisohjelma			5	5	5	2
Muu lisäkoulutus	13	14	1	8	31	28
Kaikki yhteensä	378	354	349	304	318	291

Oppisopimuskoulutuksen rahoitus oli yksikköhintaperusteinen vielä vuoden 2017 ajan. Rahoitus määräytyi tutkinnon tason ja opiskelijamäärän perusteella. Perustutkinnossa rahoitus oli 63,13 % keskimääräisestä valtionosuusopiskelijan yksikköhinnasta. Tutkintoon johtavassa lisäkoulutuksessa sekä tutkintoon johtamattomassa lisäkoulutuksessa oli erikseen vuosittain vahvistetut opiskelijahinnat. Nämä lisäkoulutukset oli lisäksi kiintiöity, jonka taso vahvistettiin vuosittain. Kiintiön suuruus on pienentynyt melko paljon viime vuosina. Vuodelle 2017 vahvistettiin kuntayhtymän kiintiöksi 172 opiskelijapaikkaa, josta oli käytössä keskimäärin 172,5.

Oppisopimusten tietuopuolisen opetuksen / tutkinnon ostoista 71,9 % kohdistui v. 2017 omaan kuntayhtymään. Oppisopimusten tietuopuolista opetusta ostettiin yhteensä 52 eri koulutuksen järjestäjältä.

Oppisopimuksella opiskeltiin v. 2017 oppisopimuspalvelujen kautta 22 eri perustutkintoon ja 51 eri ammatti- ja erikoisammattitutkintoon. Näiden lisäksi 15 opiskelijaa opiskeli erilaisia ammatillisia koulutuksia, mitkä eivät olleet tutkintotavoitteista koulutusta lähinnä sosiaali- ja terveysalalla.

Oppisopimuskulujen jakautuminen	2017	2016	2015	2014
Koulutustarkastus	30,1 %	26,1 %	19,9 %	20,3 %
Koulutuspalvelujen osto	42,8 %	43,6 %	50,1 %	58,0 %
Koulutuskorvaukset työnantajille	16,7 %	12,3 %	15,5 %	16,3 %
Opintososiaaliset edut	3,6 %	3,2 %	2,4 %	2,3 %
Projektit	6,8 %	14,8 %	12,1 %	3,1 %
Kaikki yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Oppisopimuskoulutuksessa talousarvion tilikauden tulos ylittyi 159 370 €:llä, mikä on selitettävissä vuoden toisella puoliskolla lisääntyneiden oppisopimusten määrällä. Tammikuun ja syyskuun laskentapäivien välinen ero opiskelijamäärässä on 24 opiskelijaa, joka koostuu yksinomaan perustutkinto-opiskelijoista.

8.4 Sitovat taloudelliset tavoitteet ja käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalousohjelmissa esitetyt tulosaluekohtaiset toimintakatteet hyväksyttiin vuoden 2017 talousarvion tulosalueen sitoviksi määrällisiksi tavoitteiksi, joita ei saa ylittää. Näiden tavoitteiden toteutuminen on esitetty kohdassa 8.8 olevassa yhteenvedossa.

Vuoden 2017 tilikauden tulos muodostui positiiviseksi. Tulokseen vaikutti oppisopimuskoulutuksen osalta saatu lisärahoitus sekä tukipalveluiden toimintakateavoitteen merkittävä alittaminen. Oppisopimuspalveluiden positiivinen vaikutus tulokseen oli 159 000,- euroa, tukipalveluiden 144 000,- euroa.

Koulutustoiminta ei saavuttanut toimintakateavoitetta, vaan ylitti sen 192 000,- eurolla, koulutuksen hallinnon osalta toimintakateavoite alitettiin 133 000,- eurolla, pääasiassa siihen kohdistuvan hankerahoituksen ansiosta.

Sitovaksi tavoitteeksi vuodelle 2017 asetettiin myös, että instituutin on kyettävä rahoittamaan käyttöomaisuuden vuotuispoistot toimintakatteella ja investointivaroilla. Toimintakate v. 2017 oli 1 062 644,83 euroa ja investointivaroja tuloutettiin 101 261,60 euroa. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 902 658,25 euroa, joten tavoite saavutettiin.

Kuntayhtymän käyttötalouden toteutuminen tulosalueittain:

TOTEUMAVERTAILU Tulosalue	TALOUSARVIOMUUTOS 2017			TILINPÄÄTÖS TOTEUMA 2017			Ero talousarvioon
	Toimintatuotot	Toimintakulut	Tulosalueen toimintakate	Toimintatuotot	Toimintakulut	Tulosalueen toimintakate	
Yleishallinto	10 000	-277 141	-267 141	9 247	-276 134	-266 887	254
Koulutuksen hallinto	0	-161 109	-161 109	935	-141 495	-140 560	20 549
Pedagoginen kehittäminen/laatu	0	-1 035 930	-1 035 930	8 497	-944 580	-936 083	99 847
Palveluiden tuottaminen ja koordinointi/laatu	606 985	-1 062 603	-455 618	569 050	-1 012 045	-442 996	12 622
Nuorisokoulutus							0
<i>Tekniikka: sähkö, rakentaminen, talotekniikka, metalli</i>	189 200	-926 965	-737 765	200 198	-871 752	-671 554	66 211
<i>Tekniikka: auto, logistiikka</i>	52 050	-520 449	-468 399	64 074	-521 104	-457 029	11 370
<i>Palvelualat: catering, kosmetologit</i>	108 328	-438 318	-329 990	132 332	-443 166	-310 834	19 156
<i>Liiketalous ja kulttuuri</i>	0	-831 166	-831 166	28 645	-851 040	-822 395	8 771
<i>Sosiaali ja terveysala</i>	1 200	-643 817	-642 617	7 095	-640 945	-633 851	8 766
Aikuiskoulutus							0
<i>Kasvatus- ja sosiaali- ja palveluliiketoiminta</i>	661 021	-698 542	-37 521	539 726	-588 974	-49 248	-11 727
<i>Palveluliiketoiminta</i>	1 794 291	-1 375 055	419 236	1 693 529	-1 394 772	298 757	-120 479
<i>Tekniikan alat</i>	1 411 388	-1 098 489	312 899	1 185 195	-1 046 725	138 470	-174 429
Oppisopimuspalvelut	1 718 160	-1 439 740	278 420	1 856 969	-1 419 179	437 790	159 370
Tukipalvelut	172 530	-2 386 082	-2 213 552	252 643	-2 322 106	-2 069 462	144 090
Yhteensä	6 725 153	-12 895 406	-6 170 253	6 548 134	-12 474 018	-5 925 883	244 370
Nuorisokoulutuksen yksikkörahastot			6 767 728			6 988 528	220 800
Toimintakate			597 475			1 062 645	465 170
Rahoitustulot ja -menot			-97 379			519	97 898
Käyttöomaisuuden poistot			-939 470			-902 658	36 812
Varausten ja rahastojen muutokset			509 649			346 025	-163 624
Tilikauden ylijäämä			70 275			506 531	436 256

8.5 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

	Talousarvio 2017	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 1.1.2017- 31.12.2017	Poikkeama
<u>Toimintatuotot</u>	<u>11 794 424</u>	<u>1 128 303</u>	<u>12 922 727</u>	<u>12 947 198</u>	<u>24 471</u>
Myyntituotot	11 569 991	684 713	12 254 704	12 197 296	-57 408
Maksutuotot	25 365	5 000	30 365	51 384	21 019
Tuet ja avustukset	193 068	415 590	608 658	671 441	62 783
Muut toimintatuotot	6 000	23 000	29 000	27 077	-1 923
<u>Toimintakulut</u>	<u>-11 265 142</u>	<u>-1 060 110</u>	<u>-12 325 252</u>	<u>-11 884 553</u>	<u>440 699</u>
Henkilöstökulut	-7 822 544	-637 580	-8 460 124	-8 193 432	266 692
Palvelujen ostot	-1 861 244	-217 620	-2 078 864	-1 894 741	184 123
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-1 053 818	-143 310	-1 197 128	-1 194 141	2 987
Avustukset	-40 200	0	-40 200	-35 455	4 745
Muut kulut	-487 336	-61 600	-548 936	-566 785	-17 849
Toimintakate	529 282	68 193	597 475	1 062 645	465 170
<u>Rahoitustulot ja -kulut</u>	<u>-97 379</u>	<u>0</u>	<u>-97 379</u>	<u>519</u>	<u>97 898</u>
Korkotuotot	200	0	200	4 524	4 324
Muut rahoitustulot	1 750	0	1 750	2 944	1 194
Korkokulut	0	0	0	0	0
Muut rahoituskulut	-99 329	0	-99 329	-6 949	92 380
Vuosikate	431 903	68 193	500 096	1 063 164	563 068
<u>Poistot ja arvonalentumiset</u>					
Suunnitelman mukaiset poistot	-939 470	0	-939 470	-902 658	36 812
Tilikauden tulos	-507 567	68 193	-439 374	160 505	599 879
Poistoerän lisäys (-) tai vähennys (+)	509 649	0	509 649	384 764	-124 885
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	-38 738	-38 738
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (+)/alijäämä (-)	2 082	68 193	70 275	506 531	436 256

8.6 Investointien toteutuminen

	TA 2017	TA- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuminen 1.1.2017 - 31.12.2017
Rakennusinvestoinnit				
Saksankatu 47:n korjaustoimenpiteet	0	51 000	51 000	47 521
D-hallin korjaustoimenpiteet	0	380 000	380 000	208 390
Automaatiokeskusten uusiminen	0	35 000	35 000	27 300
Rakennusinvestoinnit yhteensä	0	466 000	466 000	283 212
Kone- ja kalustoinvestoinnit				
<u>Tekniikka</u>				
Autonasentajien työkaluvaunut	21 600	0	21 600	19 469
<u>Palveluliiketoiminta: elintarvikeala</u>				
Leipomon kalusto	35 000	0	35 000	34 062
<u>Yhteiset/Tukipalvelut</u>				
Opiskelijahallintojärjestelmän kehittäminen	50 000	0	50 000	37 755
Taloushallinnon ohjelmistomuutokset	0	16 500	16 500	15 985
Muut investoinnit yhteensä	106 600	16 550	123 100	107 271
Investointiohjelma yhteensä	106 600	482 500	589 100	390 483

Osuuskunta Loimi-Hämeen osuusmaksu 20,- euroa maksettiin tilikaudella osuuskunnan perustamisen yhteydessä. Rahoituslaskelman investointimenot ovat tästä syystä yhteensä 390 503,- euroa.

8.7 Rahoitusosan toteutuminen

	Talousarvio 2017	TA- muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma 1.1.2017- 31.12.2017	Poikkeama
Varsinainen toiminta ja investoinnit					
<u>Tulorahoitus</u>	<u>431 903</u>	<u>68 193</u>	<u>500 096</u>	<u>1 063 164</u>	<u>563 068</u>
Vuosikate	431 903	68 193	500 096	1 063 164	563 068
<u>Investoinnit</u>	<u>-106 600</u>	<u>-482 500</u>	<u>-589 100</u>	<u>- 390 503</u>	<u>198 597</u>
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-106 600	-482 500	- 589 100	-390 503	198 597
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myyntitulot	0	0	0	0	0
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta	325 303	-414 307	-89 004	672 660	761 665
Rahoitustoiminnan kassavirta					
<u>Oman pääoman muutokset</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0,00</u>
<u>Lainakannan muutokset</u>					
Pitkäaikaisten lainojen muutokset				<u>0</u>	<u>0</u>
<u>Muut maksuvalmiuden muutokset</u>	<u>-56 000</u>	<u>0</u>	<u>-56 000</u>	<u>-672 703</u>	<u>-616 703</u>
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0	1 048	1 048
Vaihto-omaisuuden muutos	-56 000	0	-56 000	39 696	95 696
Lyhytaikaisten saamisten muutos	0	0	0	-472 532	- 472 532
Korottomien pitkä- ja lyhytaik. velkojen muutos	0	0	0	-240 915	-240 915
Rahoitustoiminnan nettokassavirta	-56 000	0	-56 000	-672 703	-616 703
Kassavarojen muutos	269 303	-414 307	-145 004	43	145 047

Konsernitilin saldo on 31.12.2017 siirretty rahoista ja pankkisaamisista lyhytaikaisiin saamisiin, koska kuntayhtymän pankkitili kuuluu Forssa-konsernin konsernitilikokonaisuuteen.

8.8 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Tulosaluekohtaiset toimintakatteet	TA 2017	TA muutosten jälkeen	Toteuma 2017	Poikkeama	%
Yleishallinto	-267 141	-267 141	-266 887	254	0 %
Koulutuksen hallinto	-161 109	-161 109	-140 560	20 549	13 %
Pedagoginen kehittäminen, laatu	-1 097 519	-1 035 930	-936 083	99 847	10 %
Tekniikka: sähkö, rakentaminen, talotekniikka, metalli	-703 136	-737 765	-671 554	66 211	9 %
Tekniikka: auto, logistiikka	-423 249	-468 399	-457 029	11 370	2 %
Palvelualat: catering, kosmetologit	-325 890	-329 990	-310 834	19 156	6 %
Liiketalous ja kulttuuri	-831 166	-831 166	-822 395	8 771	1 %
Sosiaali- ja terveysala	-546 367	-642 617	-633 851	8 766	1 %
Kasvatus, terveys- ja sosiaaliaja (A)	-200 121	-37 521	-49 248	-11 727	- 31 %
Palveluliiketoiminta (A)	497 656	419 236	298 757	-120 479	- 29 %
Tekniikan alat (A)	471 722	312 899	138 470	-174 429	- 56 %
Palveluiden tuottaminen ja koordinointi (A)	-513 494	-455 618	-442 996	12 622	3 %
Oppisopimuspalvelut	48 920	278 420	437 790	159 370	57 %
Tukipalvelut	-2 187 552	-2 213 552	-2 069 462	144 090	7 %

Kuntayhtymän toimintakate yht.	529 282	597 475	1 062 645	465 170
---------------------------------------	---------	---------	-----------	---------

Käyttöomaisuuden vuotuispoistojen rahoitus				
Toimintakate + investointivarausten tuloutus - käyttöomaisuuspoistot	99 461	167 654	506 012	338 358

Nuorisokoulutuksen tulosaluekohtaisissa katteissa on huomioitu opetuksen palvelutoiminnan toimintakulut ja –tuotot, mutta ei toisen asteen yksikköhintatuottoja. Toimintakatteet ovat nuorisokoulutuksen osalta tästä syystä negatiiviset. Oppisopimus- ja aikuiskoulutuksen tulosalueilla toimintakatteessa on huomioitu palvelutoiminnan lisäksi myös yksikköhintatuotot.

9 HENKILÖSTÖRAPORTTI

9.1 Forssan ammatti-instituutin henkilöstöpolitiikka

Kuntayhtymän henkilöstöpoliittinen ohjelma ja tasa-arvosuunnitelma on hyväksytty ja siinä on henkilöstöpolitiikan avainalueiksi valittu seuraavat:

- johtamiskulttuurin kehittäminen
- osaamisen kehittäminen
- koulutussuunnitelmat henkilöstöryhmittäin
- perehdyttämiskoulutuksen systemaattinen järjestäminen
- työssä jaksamisen edistäminen
- henkilöstön yksilöllinen huomioiminen
- henkilöstön yhdenvertaisuuden edistäminen

9.2 Henkilöstön määrä ja rakenne

9.2.1 Palvelussuhteet

Henkilöstön rakenne 31.12.2017

	Vakituisia virka/työ-sop.suhteisia	Määrä-aikaisia	Yhteensä
Opetushenkilöstö	74	22	96
Muu henkilöstö	38	3	41
Koko henkilöstö	112	25	137

Päätoimisen henkilöstön kokonaismäärä oli tilikauden päättyessä 137 (131 vuonna 2016), josta opetushenkilöstön osuus oli 70,1 % ja muun henkilöstön 29,9 %. Osa-aikaisia työntekijöitä oli 13. Vakinaisen henkilöstön osuus oli 81,8 %. Vuonna 2016 osuus oli 82,4 %.

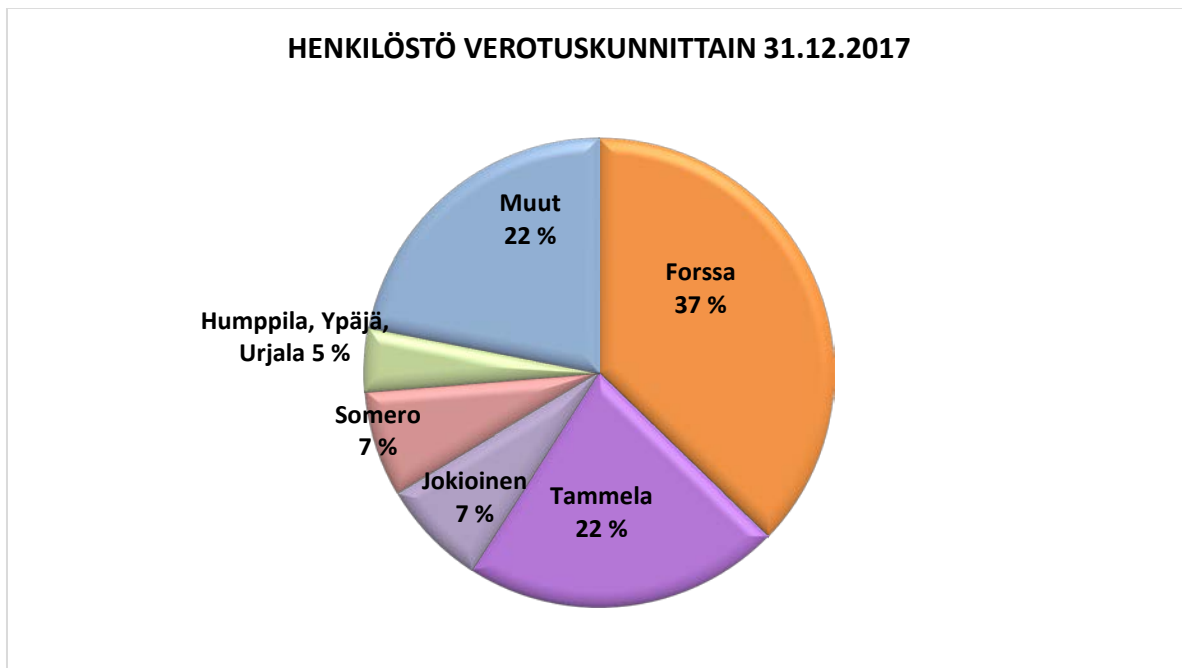
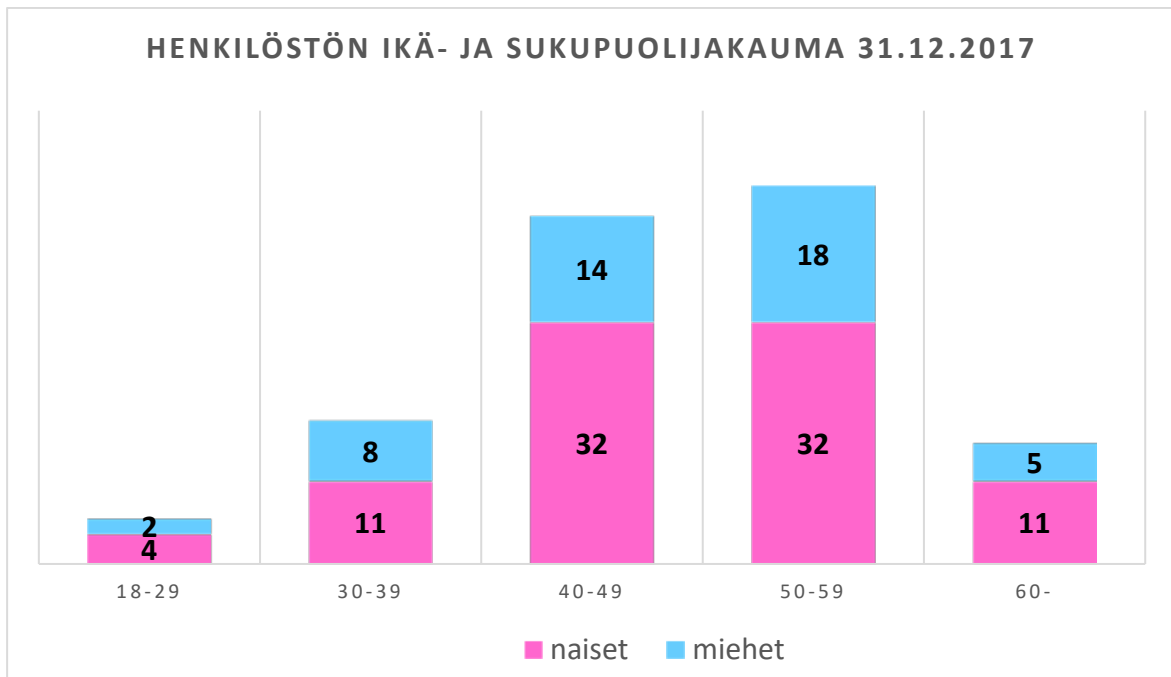
Lähtövaihtuvuus vakituinen henkilöstö:	
Irtisanoutunut	6
Irtisanottu	1
Eläkkeelle	2

9.2.2 Henkilöstön ikä- ja sukupuolirakenne sekä asuinpaikkakunnat

Alle 40-vuotiaita oli henkilöstöstä 18 % (25 henkilöä), 40-49-vuotiaiden osuus oli 34 % (46) ja yli 50-vuotiaiden 48 % (66). Naisten keski-ikä 48,6 vuotta, miesten 47,6 vuotta ja koko henkilöstön keski-ikä oli 48,3 vuotta.

Henkilökunnasta oli vuoden 2017 lopussa naisia 90 (65,7 %) ja miehiä 47 (34,3 %). Sosiaali- ja terveysalalla, kulttuurialalla sekä palvelualoilla on opetushenkilöstöstä suurin osa naisia. Tekniikan alat olivat selkeästi miesvaltaisia. Tukipalveluhenkilöstöstä 23 % oli miehiä.

Henkilöstöstä 78 %:lla oli verotuskunta kuntayhtymän toimialueella. 30 henkilöä kävi muualta kuin kuntayhtymän toimialueelta töissä.

9.2.3 Eläkkeelle siirtyminen

Vuoden 2017 aikana eläkkeelle siirtyi 2 henkilöä, siirtyneiden keski-ikä oli 64 v 2 kk, vuonna 2016 vastaava luku oli 63 v 8 kk.

1.1.2005 lukien tuli voimaan kunta-alan eläkeuudistus, jonka mukaan työntekijällä on oman valintansa mukaan oikeus jäädä eläkkeelle 63 - 68-vuotiaana. 1.1.2017 tuli voimaan kunta-alan eläkeuudistus, jonka mukaan eläkkeen alaikäraja nousee vuodesta 2018 vuoteen 2027 mennessä asteittain 65 ikävuoteen. Vuosien 2018 – 2022 aikana yleisen vanhuuseläkeiän saavuttaa vakituisesta henkilökunnasta 23 henkilöä.

Eläkkeelle siirtyminen v. 2010-2017:

	Henkilöstö- määrä 31.12.	Osa-aika- eläkkeelle siirtyneet	Kokonaan eläkkeelle siirtyneet	
			lkm	% henkilös- töstä
2014	106	0	4	3,8 %
2015	100	1	5	5,0 %
2016	131	1	4	3,0 %
2017	137	0	2	1,5 %

9.2.4 Rekrytointi

Kuntayhtymä käyttää rekrytoinneissa Kuntarekryn sähköistä palvelua. Ulkopuolista henkilöttestausta käytettiin kuntayhtymän johtajan valinnassa, uuden johtajan valinta tapahtuu vuonna 2018.

Vuoden 2017 aikana haettiin henkilökuntaa viiteentoista virkaan/toimeen, joista kolmeen valinta tehdään vuoden 2018 puolella.

Hakijoiden määrät v. 2017:

Ammatillinen ohjaaja, tekniikan alat	12	valinta 2018
Ammatillinen ohjaaja, sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden ala sekä liiketalous	38	valinta 2018
Autoalan opettajan virka	4	
Liiketoiminnan koulutusten koulutuslavastaava	15	
Koulutussihteeri	66	
Kuntayhtymän johtajan virka	18	valinta 2018
Konditoria-alan määräaikainen opettaja	3	
Opettaja, yrittäjyys	31	
Opintoneuvoja	16	
Kiinteistöhoitaja	9	
Vahtimestarin toimi	28	
Liikunnan ja terveystiedon tuntiopettajan virka	27	
Sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden opettaja	93	
Sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden opettaja (määräaikainen)	27	
Kiinteistöhoitajan pysyvä toimi	9	

9.3 Työaika ja työpanos

Palkalliset ja palkattomat poissaolot työpäivinä vv. 2014 - 2017:

	2014	2015	2016	2017
Sairaus	501	915	631	800
Tapaturma	0	0	58	48
Perhevapaa	302	176	245	69
Koulutus	598	403	448	364
Vuosiloma	1 882	1942	3768	3330
Muu palkallinen poissaolo	2	4	2	14
Opintovapaa	107	121	255	122
Lomautus	43	108	565	0
Kuntoutus	0	0	5	10
Muu palkaton poissaolo	560	569	424	384
Yhteensä	3 995	4 238	6 401	5141

9.4 Osaamisen kehittäminen

Vuodelle 2017 laaditussa talousarviossa asetettiin tavoitteeksi henkilöstökoulutuksen osalta 5 koulutuspäivää opetushenkilöstön osalta ja 2 koulutuspäivää muun henkilökunnan osalta. Opetushenkilöstön osalta palkkahallinto-järjestelmään kirjattuja koulutuspäiviä oli 1,96 päivää/henkilö. Tukipalveluhenkilökunnan osalta 3,23 päivää/henkilö. Henkilöstö on osallistunut lisäksi lukuisiin oppilaitoksen omiin koulutus/kehittämispäiviin.

Opetushenkilöstön osaamisen kehittämistä on myös opettajien työskenteleminen työelämässä ammatillisen säilyttämiseksi ajan tasalla. Tavoitteena oli konsernitason tasolla 100 työskentelypäivää työelämässä. Tavoite ei toteutunut. Työelämässä työskentelypäiviä kertyi vain 30.

Vuoden 2014 alusta astui voimaan laki taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä. Lain tarkoituksena on edistää työntekijöiden ammatillisen osaamisen kehittämistä, muutostilanteisiin varautumista sekä työurien pidentymistä. Työnantajalla on mahdollista saada taloudellista tukea työntekijöiden ammatillisesta koulutuksesta. Koulutuskorvauksen edellytyksenä on henkilöstö- ja koulutus-suunnitelman laatiminen. Forssan ammatti-instituutin koulutussuunnitelma on päivitetty vastaamaan lainmuutoksen edellytyksiä. Koulutuskorvausta saatiin vuoden 2017 osalta 23,49 euroa/koulutuspäivä, yhteensä 5 567,81 euroa.

Vuonna 2017 henkilöstön suorittamat tutkinnot ja pidemmät koulutukset:

Pedagoginen pätevyys	4 henkilöä
Näyttötutkintomestarin tutkinto	3 henkilöä
Johtamisen eat	1 henkilö
Yritysjohtamisen eat	1 henkilö
Opinto-ohjaajan opinnot	2 henkilöä

Kevätkahvilla muistettiin tutkinnon tai pidemmän koulutuskokonaisuuden suorittaneita pienellä lahjalla.

Opetushenkilöstöstä oli viran edellyttämä muodollinen kelpoisuus 91,8 %:lla, mikä ylittää laadulliseksi tavoitteeksi asetetun 80 %:n.

9.5 Terveystoimintakyky ja työhyvinvointi

9.5.1 Sairauspoissaolot

Sairauspoissaolot pituuden mukaan (kalenteripäivät) vv.2014-2017

		2014	2015	2016	2017
Opetushenkilöstö	1-5 pv	91	87	73	216
Opetushenkilöstö	yli 5 pv	335	781	304	667
Muu henkilöstö	1-5 pv	102	102	68	68
Muu henkilöstö	yli 5 pv	200	344	337	90
	Yhteensä	728	1314	782	1041

Sairauspoissaolot yhtä työntekijää kohti laskettuna vv 2014-2017:

		2014	2015	2016	2017
Opetushenkilöstö	1-5 pv	1,4	1,5	0,9	2,3
Opetushenkilöstö	yli 5 pv	5,2	13,0	3,6	7,1
Muu henkilöstö	1-5 pv	2,4	2,6	1,5	1,6
Muu henkilöstö	yli 5 pv	4,8	8,6	7,3	2,1

Sairauspoissaolot v.2017 pituuden mukaan

Poissaolon pituus	kalenteri- päivät	%-osuus	henkilöt
Lyhyet poissaolot alle 4 pv	244	23,4	86
4-29 pv	313	30,1	13
30-60 pv	141	13,5	3
61-90 pv	62	6	1
91-180 pv	281	27	2
yli 180 pv			
yhteensä	1041	100	

Sairaslomapäiviä oli 1041 kalenteripäivää eli 7,6 pv/työntekijä (5,97 pv v. 2016). 31.12.2017 kirjoilla olleista 137 henkilöstä 57 henkilöllä (42%) ei ole ollut yhtään sairauslomapäivää vuoden aikana. Työtapaturmien takia sairauslomapäiviä oli 73 pv, ne eivät ole mukana yllä olevissa tilastoissa.

9.5.2 Sairauspoissaolojen kustannukset v 2017

Sairauspoissaolojen palkkakustannukset	107 173
Sairaslomasijaispalkat	26 552
Yhteensä	133 725
Saadut korvaukset	29 697
Sairauspoissaolokustannukset yhteensä	104 028
Kustannus/sairauspoissaolopv	99,93
% palkkakustannuksista	1,6 %

9.5.3 Työterveyshuolto

FAI:n työterveyshuolto on järjestetty Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän kautta. Tilikauden aikana voimassa oleva työterveyshuollon toimintasuunnitelma oli vuosille 2016 - 2018. Sen kolme keskeistä tavoitetta suunnitelmakaudelle olivat:

1. Työyhteisön hyvinvoinnin tukeminen.
2. Henkilöstön tukeminen organisaation muutostilanteessa.
3. Työterveysneuvottelujen aktiivinen käyttö työntekijän työkykyongelmien ratkaisemiseksi.

Työterveydenhuollon kokonaiskustannukset olivat yhteensä 60290,85 euroa vuonna 2017 eli 440,08 €/työntekijä (53469,99 euroa; 408,17 €/työntekijä v. 2016).

Työterveyshuolto vv. 2016-2017:

	Työpaikkaselvitykset		Tietojen anto ja ohjaus		Terveystarkastukset	
	tuntia		kpl		kpl	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Lääkärit	12,5	10,5		3	18	20
Terveystarkastajat	31,5	40	5	13	33	43
Fysioterapeutit	11,5	17	6	1	11	8
Psykologit	7	20	2	8	9	29
Laboratoriotutkimukset					194	97
Yhteensä	62,5	87,5	13	25	265	197

Terveystarkastuksen kustannukset v. 2017 olivat 28994,00 €, joista työpaikkaselvitysten kulut olivat 3910,60 €

Käynnit työterveyshuollon sairaanhoitovastaanotolla ja tutkimuksissa vuosina 2014-2017

	2014	2015	2016	2017
Lääkäri	172	146	201	226
Terveystarkastaja	82	63	126	110
Laboratoriotutkimukset	776	479	613	636
Röntgentutkimukset	45	42	59	57

Sairaanhoidon kustannukset v. 2017 olivat yhteensä 31 296,85 €

Työhöntulotarkastuksen lisäksi vakituisilla työntekijöillä on ollut mahdollisuus käydä terveystarkastuksessa täytettyään 45, 50, 55 ja 60 vuotta. Tavoitteena on löytää sekä yksilölliset että työhön liittyvät terveyttä uhkaavat riskitekijät ja mahdolliset sairauden oireet varhaisessa vaiheessa ja puuttua niihin neuvonnan, ohjauksen, seurannan, lääketieteellisen hoidon tai kuntoutuksen keinoin.

Kuntayhtymässä on käytössä Työkyvyn tuen, sairauspoissaoloseurannan ja työhön paluun toimintamalli, jonka avulla mahdollisiin työssä jaksamisen ongelmiin pyritään puuttumaan jo varhaisessa vaiheessa. Toimintamallin mukaan sairauspoissaoloihin puututaan aina, kun henkilöllä on yhtäjaksoinen yli 30 vuorokauden sairauspoissaolo tai henkilöllä on yli kolme 1-3 päivän sairauspoissaoloa neljän kuukauden aikana (yht. yli 10 vrk poissaoloa).

9.5.4 Työn kuormittavuuden arviointi ja työtyytyväisyys

Jos työntekijän todetaan työssään kuormittuvan hänen terveyttään vaarantavalla tavalla, työnantajan on työturvallisuuslain (738/2002) 25 §:n mukaan asiasta tiedon saatuaan, käytettävissään olevin keinoin, ryhdyttävä toimiin kuormitustekijöiden selvittämiseksi sekä vaaran välttämiseksi tai vähentämiseksi.

Forssan ammatti-instituutissa on tehty riskien hallintaan liittyviä selvityksiä vuodesta 2003 lähtien kolmen vuoden välein. Riskien hallintaan liittyvä selvitys tehtiin viimeksi vuonna 2016.

Henkilöstökysely järjestetään FAI:ssa kolmen vuoden välein. Viimeisin henkilöstökysely tehtiin syksyllä 2016. Henkilöstötyytyväisyyskyselyn tuloksia käsiteltiin koko henkilöstön kesken tammikuussa 2017.

9.6 Innovatiivisuus, yhteistoiminta ja verkostoituminen

Kuntayhtymässä toimi vuonna 2017 14-jäseninen yhteistoimintaryhmä, jossa on neljä työnantajan edustajaa (sis. työsuojelupäällikön ja palkka-asiamiehen) ja kymmenen henkilöstön edustajaa (sis. kaikki luottamusmiehet ja varaluottamusmiehet sekä työsuojeluvaltuutetut). Yhteistoimintaryhmä toimii samalla työsuojelutoimikuntana. Yhteistoimintaryhmän kokouksia pidettiin vuoden aikana neljä.

Vuonna 2017 pidettiin kaksi henkilöstökokousta, jossa käsiteltiin ajankohtaisia asioita ja talousarvio. Intranettiä käytetään osana tiedonhallintaa ja tiedotusta. Myös säännöllisesti pidettävät osastokokoukset ovat keskeisessä asemassa tiedottamisen suhteen.

Kuntayhtymässä oli vuonna 2017 19 erillisrahoitteista kehittämissuoriteprojektia. Laajoja alakohtaisia hankkeita oli mm. elintarvikealalla (leipomoalan Suomalainen Leipäkori, ESR) ja metallialalla (Hume – Huippuosaajia metallialalle, ESR).

Vuoden 2017 syksyllä oppilaitos lähti mukaan opetushenkilöstöä koskevaan vuosityöaikakokeiluun, joka koski OVTES C-osion opettajia. Vuosityöaikakokeilu käynnistyi Suomessa vain seitsemässä oppilaitoksessa.

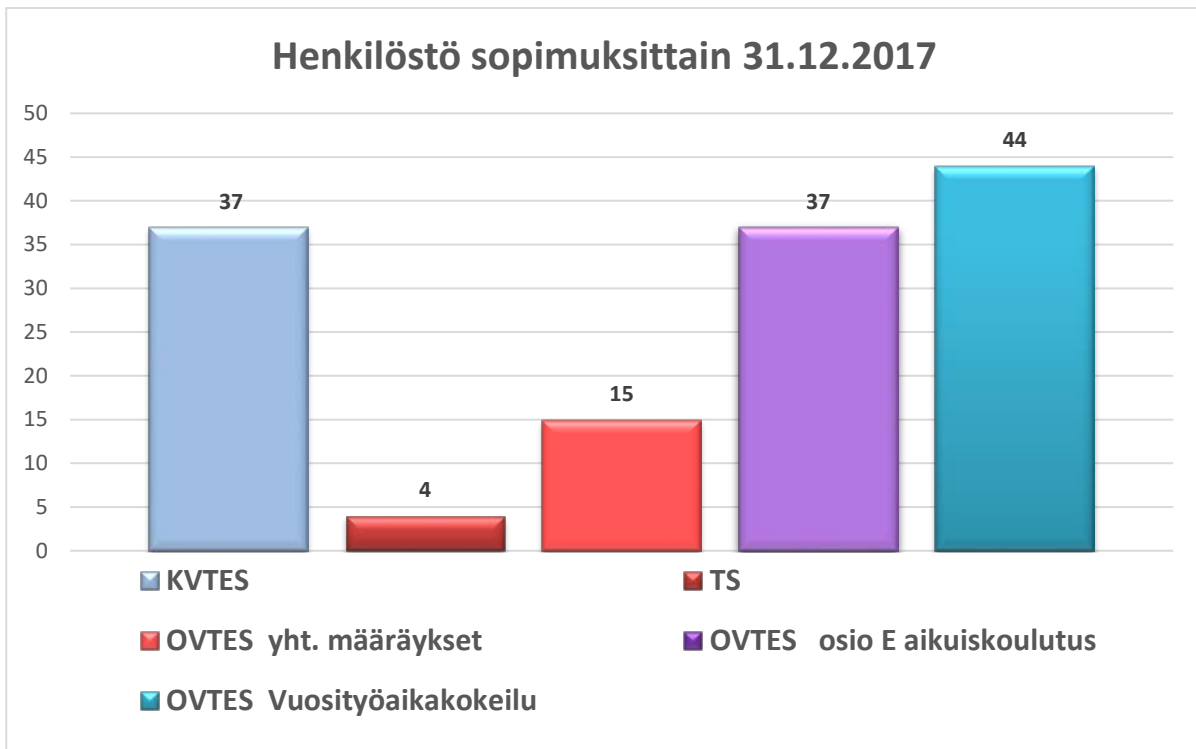
9.7 Palkkaus ja henkilöstökustannukset

9.7.1 Palkkausjärjestelmät ja palkitseminen

Forssan ammatti-instituutissa noudatetaan seuraavia virka- ja työehtosopimuksia:

• kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus (KVTES)	37
• kunnallisen teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus (TS)	4
• OVTES yhteiset määräykset	15
• OVTES osio E aikuiskoulutus	37
• OVTES Vuosityöaikakokeilu	44

9.7.2 Henkilöstökustannukset

Palkkojen ja sivukulujen kehitys (1000 e)	2014	2015	2016	2017	Muutos 2016-2017
Palkat ja palkkiot	4 848	4 569	6 614	6 440	-2,6 %
Eläkekulut	1 202	1 140	1 650	1 560	-5,5 %
Muut henkilösivukulut	212	205	367	231	-37,1 %
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-23	-48	-28	-38	35,7 %
Yhteensä	6 239	5 895	8 602	8 193	-4,8 %

Henkilöstökustannukset sisältävät myös investointiosaan kirjatut palkka-, eläke- ja muut henkilösivukulut. Henkilöstökulujen osuus toimintakuluista v. 2016 oli 68,9 % (ed. vuonna 69 %)

9.7.3 Muut välilliset henkilöstökustannukset/TYHY-toiminta

TYHY -toiminnan budjetti vuodelle 2017 oli 26 000 euroa. Näiden osuus työntekijää kohden on 120,37 €. Määrärahoja käytettiin vuonna 2017 seuraavasti:

- TYHY-kuntoutus ja urheilutoiminta 5 936
- fysikaalinen hoito 1 125
- kevät- ja syysaunat 0
- teatteri- ja tutustumismatkat 1 738
- työnohjaus 2 298
- pikkujoulu 5 394
- yhteensä 16 491

FAI tukee monin eri tavoin henkilöstön fyysistä ja henkistä työssäjaksamista ja viihtymistä. Omavastuuosuudellisia tukimuotoja ovat Vesihelmen käyttö, fyysikaalinen hoito ja Smartumin liikunta- ja kulttuuri-setelit. Tyhy-tukimuotoja ovat myös esim. näyttöpäätelasit ja tupakanvieroitustuotteet tupakanpoltosta eroon haluaville.

Tyhy-toiminnan lisäksi henkilökuntaetuihin kuuluivat mm. muistamiset jouluna, 50- ja 60-vuotispäivinä sekä eläkkeelle jäämisen yhteydessä, ruokailumahdollisuus henkilökuntahintaan oppilaitoksen ravintolassa sekä maksuton iltapäiväkahvi.

10 YMPÄRISTÖRAPORTTI

Oppilaitoksessa toimii kestävän kehityksen työryhmä, jonka koordinaattorina toimii Anu Teppo. Vuonna 2017 kestävän kehityksen kehittämistyössä panostettiin työturvallisuusasioiden ja ohjeistuksen parantamiseen. Kestävän kehityksen teemat ovat:

Ekologinen ja taloudellinen kestävyys

- taloudellisuus, ekotehokkuus ja elinkaariajattelu
- rakennusten korjaus ja kunnossapito + viihtyvyys

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

- työympäristön turvallisuus, terveellisyys
- syrjäytymisen, syrjinnän, fyysisen ja psyykkisen väkivallan ehkäisy

Oma teema

- avoimuus, yhteistoiminta ja osallistumisen mahdollisuudet

Vuonna 2017 kestävän kehityksen toiminnassa pääpaino oli vakiintuneiden tapahtumien järjestämisessä ja oppilaitosten kestävän kehityksen sertifiointi –toiminnassa.

Kestävän kehityksen toiminnan pääpaino oli vuonna 2017 hakea tekniikan ja liikenteen alalle oppilaitoksen kestävän kehityksen sertifikaattia. Ennen sertifikaatin halua tekniikan ja liikenteen alalla parannettiin mm. turvallisuusasioita, vaarallisten jätteiden kierrätyspistettä ja työsalien järjestystä. OKKA-säätiön hallitus myönsi 13.12.2017 oppilaitoksen kestävän kehityksen sertifikaatin tekniikan ja liikenteen alalle (nuorten ammatillinen peruskoulutus ja ammatillinen aikuiskoulutus). Sertifikaatti luovutettiin oppilaitokselle joululounaan yhteydessä 14.12.2017.

Vuonna 2017 kestävän kehityksen työryhmä vahvistui henkilömäärältään ja sitä kautta saimme kestävän kehityksen toimintaan lisäresurssia ja tämä mahdollisti sen, että ennen vuodenvaihdetta aloitettiin jätehuoltosuunnitelman päivittäminen. Päivitystyö saadaan valmiiksi, kun maan hallitukselta tulee uusi jätehuoltolaki. Muuten vuonna 2017 järjestettiin jo tuttuun tapaan valmistuvien tapalounas, alkusammutus- ja ensiapukoulutuksia niin opiskelijoille kuin henkilökunnalle, ryhmäytymispäivät elokuussa, syyskuussa liikennevalistusluennot ja yrittäjän päivä sekä hävikki- ja energiansäästöviikot.

Samaan aikaan kun tekniikan ja liikenteen alan sertifiointityötä tehtiin, niin liiketalouden ja kaupan alalla, tieto- ja viestintätekniikan alalla ja matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla tehtiin vuosittaisia itsearviointeja. Itsearvioinnissa seurataan, että oppilaitoksen kestävän kehityksen työssä on toteutettu jatkuvaa parantamista ja suunnitellaan seuraavan vuoden toimintaa. Tällä toiminnalla pyritään varmistamaan, että kolmen vuoden päästä sertifikaatin myöntämisestä tehtävässä uusimisauditoinnissa kestävän kehityksen kriteerien mukainen suoritustaso on säilynyt hyvällä tasolla.

Syksyllä 2017 toteutettiin turvallinen kävelytie -hanke G-rakennuksesta ravintolarakennukseen. Kävelytien tarkoituksena on siirtää jalankulkijoiden reitti metallihallin viereiseltä parkkipaikalta turvallisempaan kohtaan.

11 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

11.1 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	1.1.- 31.12.2017	1.1.- 31.12.2016
	euroa	euroa
Toimintatuotot		
Myyntituotot	12 169 987,85	12 867 430,28
Maksutuotot	78 692,11	80 716,90
Tuet ja avustukset	671 440,92	650 058,34
Muut toimintatuotot	<u>27 077,27</u>	<u>11 362,22</u>
	12 947 198,15	13 609 567,74
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-6 401 936,60	-6 585 657,89
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 560 195,34	-1 649 578,05
Muut henkilösivukulut	-231 300,14	-366 880,34
Palvelujen ostot	-1 894 740,96	-1 949 399,55
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 190 170,31	-1 164 566,69
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-3 970,42	2 293,64
Avustukset	-35 454,94	-37 194,80
Muut toimintakulut	<u>-566 784,61</u>	<u>-657 048,29</u>
	-11 884 553,32	-12 408 031,97
TOIMINTAKATE	1 062 644,83	1 201 535,77
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	4 523,82	2 043,46
Muut rahoitustuotot	2 944,11	2 707,51
Korkokulut	-6 949,12	-1 678,03
Muut rahoituskulut	<u>0,00</u>	<u>-95 514,49</u>
	518,81	-92 441,55
VUOSIKATE	1 063 163,64	1 109 094,22
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	<u>-902 658,25</u>	<u>-1 182 758,17</u>
	-902 658,25	-1 182 758,17
TILIKAUDEN TULOS	160 505,39	-73 663,95
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	384 763,77	222 466,08
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-38 738,40	323 797,85
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	<u>506 530,76</u>	<u>472 599,98</u>

11.2 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	1.1.- 31.12.2017 euroa	1.1.- 31.12.2016 euroa
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 063 163,64	1 109 094,22
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	40 902,56
	<u>1 063 163,64</u>	<u>1 149 996,78</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-390 502,94	-347 198,32
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	18 871,00
	<u>-390 502,94</u>	<u>-328 327,32</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	672 660,70	821 669,46
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	1 048,00	-1 200,00
Vaihto-omaisuuden muutos	39 695,68	-61 115,71
Saamisten muutos	-472 532,47	-1 505 850,06
Korottomien velkojen muutos	-240 914,56	746 528,26
	<u>-672 703,35</u>	<u>-821 637,51</u>
Rahavarojen muutos	-42,65	31,95
Kassavarat 31.12.	7 013,35	7 056,00
Kassavarat 1.1.	7 056,00	7 024,05
Rahavarojen muutos	-42,65	31,95

Kassavarat 31.12.17

rahoitusarvopaperit 31.12	5 701,10
rahoitusarvopaperit 1.1	-5 701,10
rahat ja pankkisaam.31.12	1 312,25
rahat ja pankkisaam.1.1.	-1 354,90
	<u>-42,65</u>

Kassavarat 31.12.16

rahoitusarvopaperit 31.12	5 701,10
rahoitusarvopaperit 1.1	-5 701,10
rahat ja pankkisaam.31.12	7 056,00
rahat ja pankkisaam.1.1.	-7 024,05
	<u>31,95</u>

11.3 Tase

VASTAAVAA	1.1.- 31.12.2017	1.1.- 31.12.2016
	euroa	euroa
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	69 468,39	38 326,49
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	0,00
	<u>69 468,39</u>	<u>38 326,49</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	597 694,87	597 694,87
Rakennukset	11 737 574,86	12 395 018,14
Keskeneräiset	235 690,40	0,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	165 322,47	188 822,79
Koneet ja kalusto	400 833,23	498 897,24
Arvo ja taide-esineet	56 373,15	56 373,15
	13 193 488,98	13 736 806,19
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	207 955,20	207 935,20
Muut saamiset	12 299,56	12 299,56
	<u>220 254,76</u>	<u>220 234,76</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	59 944,71	64 085,81
Keskeneräiset tuotteet	63 951,13	89 257,59
Muu vaihto-omaisuus	71 545,00	81 793,12
	<u>195 440,84</u>	<u>235 136,52</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset tytäryhteisöiltä	230 825,67	342 488,52
	230 825,67	342 488,52
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	407 290,53	148 355,84
Lainasaamiset	4 794 471,24	4 416 211,51
Muut saamiset	47 084,86	58 364,72
Siirtosaamiset	471 101,63	512 820,87
	<u>5 719 948,26</u>	<u>5 135 752,94</u>
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	5 701,10	5 701,10
Rahat ja pankkisaamiset		
	<u>1 312,25</u>	<u>1 354,90</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>19 636 440,25</u>	<u>19 715 801,42</u>

VASTATTAVAA	1.1.- 31.12.2017	1.1.- 31.12.2016
	euroa	euroa
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	4 681 463,40	4 681 463,40
Arvonkorotusrahasto	230 602,47	230 602,47
Muut omat rahastot	622 897,94	622 897,94
Ed.tilikausien ylijäämä	3 828 492,54	3 355 892,56
Tilikauden ylijäämä	<u>506 530,76</u>	<u>472 599,98</u>
	9 869 987,11	9 363 456,35
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	7 649 998,53	8 034 762,30
Vapaaehtoiset varaukset	<u>367 280,92</u>	<u>328 542,52</u>
	8 017 279,45	8 363 304,82
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	22 534,46	21 486,46
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot muilta	4 062,36	4 923,61
Ostovelat	493 517,02	525 064,34
Muut velat	154 971,43	162 070,09
Siirtovelat	<u>1 074 088,42</u>	<u>1 275 495,75</u>
	1 726 639,23	1 967 553,79
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>19 636 440,25</u>	<u>19 715 801,42</u>

11.4 Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA	2017		2016	
	euroa		euroa	
Toimintatuotot	13 677 762,05		14 294 999,46	
Toimintakulut	-12 207 997,71		-12829976,33	
Toimintakate	1 469 764,34		1 465 023,13	
Rahoitustuotot ja -kulut:				
Korkotuotot	1 980,39		2 907,83	
Muut rahoitustuotot	2 944,11		2 707,51	
Korkokulut	-11 245,68		-15 062,70	
Muut rahoituskulut	-8 647,31	-14 968,49	-96 990,18	-106 437,54
Vuosikate	1 454 795,85		1 358 585,59	
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 112 555,88		-1 539 323,06	
Omistuksen eliminointierot	0,00	-1 112 555,88	0,00	-1 539 323,06
Tilikauden tulos	342 239,97		-180 737,47	
Tilikauden verot		16,75		0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	342 256,72		-180 737,47	

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2017		2016	
	euroa		euroa	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	1 454 795,85		1 358 585,59	
Tilikauden verot	16,75		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	17 283,02	1 472 095,62	16 311,65	1 374 897,24
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-390 502,94		-362 148,32	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		0,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	122 000,00	-268 502,94	48 871,00	-313 277,32
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 203 592,68		1 061 619,92	
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-122 500,00		-14 011,49	
Oman pääoman muutokset		-150,00		-250,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	1 048,00		-1 200,00	
Vaihto-omaisuuden muutos	39 695,68		-61 115,71	
Saamisten muutos	-872 565,50		-695 072,57	
Korottomien velkojen muutos	-249 313,51	-1 081	-289 388,20	-1 046 776,47
		135,33		
		-1 203		
Rahoituksen rahavirta		785,33		-1 061 037,96
Rahavarojen muutos		-192,65		-418,05
Rahavarat 31.12.		10 534,86		10 727,51
Rahavarat 1.1.		10 727,51		11 145,56
Rahavarojen muutos		-192,65		-418,05

KONSERNITASE

VASTAAVAA	1.1.- 31.12.2017	1.1.- 31.12.2016
	euroa	euroa
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	70 959,67	40 314,81
Muut pitkävaikutteiset menot	216 332,99	292 922,79
	287 292,66	333 237,60
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	597 694,87	597 694,87
Rakennukset	12 176 487,80	12 996 198,23
Kiinteät rakenteet ja laitteet	165 322,47	188 822,79
Koneet ja kalusto	883 423,83	1 091 314,50
Muut aineelliset hyödykkeet	56 373,15	56 373,15
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	235 690,40	0,00
	14 114 992,52	14 930 403,54
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	20,00	
Muut osakkeet ja osuudet	9 535,20	9 535,20
Muut saamiset	12 299,56	12 299,56
	21 854,76	21 834,76
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	195 440,84	235 136,52
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	2 500,00	
Lyhytaikaiset saamiset	6 013 466,76	5 143 401,26
Rahoitusarvopaperit	5 701,10	5 701,10
Rahat ja pankkisaamiset	4 833,76	5 026,41
VASTAAVAA YHTEENSÄ	20 646 082,40	20 674 741,19
VASTATTAVAA		
	1.1.- 31.12.2017	1.1.- 31.12.2016
	euroa	euroa
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	4 681 463,40	4 681 463,40
Arvonkorotusrahasto	230 602,47	230 602,47
Muut omat rahastot	621 747,94	621 897,94
Ed.tilikausien ylijäämä	12 355 007,41	12 535 744,88
Tilikauden ylijäämä	342 256,72	-180 737,47
	18 231 077,94	17 888 971,22

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Lahjoitusrahastojen pääomat	22 534,46	21 486,46
-----------------------------	-----------	-----------

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	490 000,00	612 500,00
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	<u>1 902 470,00</u>	<u>2 151 783,51</u>
	2 392 470,00	2 764 283,51

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

<u>20 646 082,40</u>	<u>20 674 741,19</u>
----------------------	----------------------

12 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

12.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on arvostettu taseeseen hankintamenoon tai sitä alemmaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO -periaatteen mukaisesti hankintameno tai sitä alemman todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemmaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alemmaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahojen ja pankkisaamisten esittäminen tilinpäätöksessä

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän pankkitili kuuluu Forssa-konsernin konsernitalikokonaisuuteen, jossa Forssan kaupunki on emoyhteisö ja päätilin haltija. Näin ollen konsernitalin saldo on 31.12.17 ja 31.12.16 siirretty ohjeiden mukaisesti rahat ja pankkitilisaamisista lyhytaikaisiin saamisiin, lainasamiin julkisyhteisöiltä.

12.2 Tuloslaskelman liitetiedot

12.2.1 Kuntayhtymän toimintatuotot ilman sisäisiä eriä

	2017	2016
Yksikköhintarahoitus	10 527 056,00	11 536 756,00
Muut myyntituotot	1 670 240,07	1 330 674,28
Maksutuotot	51 383,89	80 716,90
EU-tuet	168 694,21	96 366,96
Muut tuet ja avustukset	502 746,71	553 691,38
Muut toimintatuotot	27 077,27	11 362,22
Kuntayhtymän toimintatuotot yhteensä	<u>12 947 198,15</u>	<u>13 609 567,74</u>

12.2.2 Kuntayhtymän palvelujen ostot ilman sisäisiä eriä

	2017	2016
Asiakaspalvelujen ostot	733 295,18	850 224,89
Muiden palvelujen ostot	1 161 445,78	1 099 174,66
Kuntayhtymän palvelujen ostot yhteensä	<u>1 894 740,96</u>	<u>1 949 399,55</u>

12.2.3 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Poistosuunnitelma on hyväksytty yhtymävaltuutuksessa 23.10.2012 ja sitä on sovellettu vuodesta 2013 alkaen tehtyihin poistonalaisten hyödykkeiden hankintoihin.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat oikeudet(atk-ohjelmia)	2 vuotta	tasapoisto 50 %
Muut pitkävaikutteiset menot (per.korjaus)	20 vuotta	tasapoisto 5 %
Rakennukset	10,20 ja 30 vuotta	tasapoisto 10 %, 5 %, 2,5 %
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 ja 15 vuotta	tasapoisto 10 % 6,7 %
Koneet ja kalusto	3, 5 ja 10 vuotta	tasapoisto 33,3 %, 20 % ja 10 %
Osakkeet ja osuudet		ei poistoa
Arvo- ja taide-esineet		ei poistoa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		ei poistoa

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

Vahvistettu Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen ky:n poistosuunnitelma 1.1.2013 alkaen:

	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuosi
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet		
Atk-ohjelmat	tasapoisto	2
Perustamis- ja järjestelymenot	tasapoisto	2
Muut pitkävaik. menot (vuokratilojen per.korj.)	tasapoisto	20
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset, kiviset	tasapoisto	30
Hallinto- ja laitosrakennukset, puiset	tasapoisto	20
Rakennusten peruskorj., laitos	tasapoisto	20
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	30
Talousrakennukset	tasapoisto	10
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20
Asuinrakennukset, kiviset	tasapoisto	30
Rakennusten peruskorj., asuin	tasapoisto	20
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Maa- ja vesirakenteet	tasapoisto	15
Sähköjohdot, muuntoasemat ja ulkoval.laitteet	tasapoisto	15
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	tasapoisto	10
Putki- ja kaapeliverkot	tasapoisto	15
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasapoisto	15
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasapoisto	10
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet	tasapoisto	5
Muut liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5-10
Muut raskaat koneet	tasapoisto	10
Muut kevyet koneet	tasapoisto	10
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	tasapoisto	5-10
Atk-laitteet	tasapoisto	3
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	5
Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5
Muut aineelliset hyödykkeet		
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	
PYSYVIEN VASTAAVIEN SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa	

12.2.4 Kuntayhtymän pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja –tappiot

	2017	2016
Muut toimintakulut		
Kiinteiden rakenteiden luovutustappiot	0,00	32 192,52
Koneiden ja laitteiden luovutustappiot	17 283,02	8 710,04
Kuntayhtymän luovutustappiot yhteensä	<u>17 283,02</u>	<u>40 902,56</u>

12.3 Taseen liitetiedot

12.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Arvonkorotukset

Maa-alueiden, tekniikan ja liikenteen tontin, arvonkorotuksen määrä 230.602,47 euroa perustuu Forsan kaupungin teknisen viraston arvioon ja rakennusoikeuteen.

Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	38 326,49	0,00	38 326,49
Lisäykset tilikauden aikana	53 740,33	0,00	53 740,33
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Tilikauden sumupoisto	22 598,43	0,00	22 598,43
Arvonalennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hank.meno 31.12.	69 468,39	0,00	69 468,39
Arvonkorotukset	0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	69 468,39	0,00	69 468,39
Aineettomat hyödykkeet yhteensä			69 468,39
Kertynyt poistoero 1.1.	35 865,81	0,00	35 865,81
Muutokset	53 740,33	0,00	53 740,33
Muutokset	-24 801,79	0,00	-24 801,79
Kertynyt poistoero 31.12.	64 804,35	0,00	64 804,35

Aineelliset hyödykkeet	Maa-alueet	Rakennukset	Kiint.rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Arvo ja taide- esineet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hank.meno 1.1.	597 694,87	12 395 018,14	188 822,79	498 897,24	56 373,15	0,00	13 736 806,19
Lisäykset tilik.aikana	0,00	47 521,27	0,00	53 530,94	0,00	235 690,40	336 742,61
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilik. aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilik. sumupoisto	0,00	704 964,55	23 500,32	151 594,95	0,00	0,00	880 059,82
Arvon alentum. ja niiden palaut.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hank.meno 31.12	367 092,40	11 737 574,86	165 322,47	400 833,23	56 373,15	235 690,40	12 962 886,51
Arvonkorotukset	230 602,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	230 602,47
Kirjanpitoarvo 31.12.	597 694,87	11 737 574,86	165 322,47	400 833,23	56 373,15	235 690,40	13 193 488,98
Aineelliset hyödykkeet yhteensä							13 193 488,98
Kertynyt poistoero 1.1.		7 889 285,18		109 611,31			7 998 896,49
Muutokset		47 521,27					47 521,27
Muutokset		-415 011,47		-46 212,11			-461 223,58
Kertynyt poistoero 31.12.		7 521 794,98		63 399,20		0,00	7 585 194,18

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Konserni- yhtiöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	203 200,00	4 735,20	207 935,20
Lisäykset tilikauden aikana	20,00	0,00	20,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hank.meno 31.12.	203 220,00	4 735,20	207 955,20
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	203 220,00	4 735,20	207 955,20
Osakkeet ja osuudet yhteensä			<u>207 955,20</u>

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset

	Muut saamiset	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	12 299,56	12 299,56
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00
Poistamaton hank.meno 31.12.	12 299,56	12 299,56
Arvonkorotukset	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	12 299,56	<u>12 299,56</u>
Jvk-, muut laina- ja muut saamiset yhteensä		<u>12 299,56</u>

Omistukset muissa yhteisöissä

Tytäryhteisö	Kotipaikka	Kuntayhtymän omistusosuus	Konsernin omistusosuus	Kuntakonsernin osuus (1000 e)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Faktia Oy	Forssa	100 %	100 %	547	1 185	182

Koulutuskuntayhtymä on myös oppilaitoksessa toimivan Osuuskunta Loimi-Akselin jäsen yhdellä osuudella. Kuntayhtymällä on tosiasiallinen määräysvalta osuuskunnan toimintaan, koska kuntayhtymällä on perustamissopimuksen mukaan 20-kertainen äänivalta muihin osuuskunnan jäseniin nähden.

Saamiset**2017****2016****Pitkäaikaiset saamiset****Lainasaamiset**

Lainasaamiset tytäryhteisöiltä

230 825,67

342 488,52

Lyhytaikaiset saamiset

Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä

	2017	2016
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Lainasaamiset	114 162,84	114 162,84
Myyntisaamiset	109 010,55	94 718,54
Siirtyvät korot	1 086,17	698,43
Muut siirtosaamiset	37 977,44	16 936,24
	<u>262 237,00</u>	<u>226 516,05</u>

Saamiset jäsenkunnilta

Myyntisaamiset	780,00	1 952,12
Lainasaamiset	4 680 308,40	4 302 048,67
	<u>4 681 088,40</u>	<u>4 304 000,79</u>

Siirtosaamiset

2017

2016

(olennaiset erät)

Tulojäämä

Valtionosuussaamiset	295 958,00	418 272,00
Työttömyys- ja tapaturmavak.maksusaaminen	244,95	19 017,33
Verohallinto/palautettava kiinteistövero	0,00	0,00
TVR koulutuskorvaus	5 567,81	5 570,99
ESR-projektien tulojäämät	110 543,13	49 368,07
Muut tulojäämät	11 605,33	0,00
Muut meno-ennakot	3 885,82	1 555,84
	<u>4 232,98</u>	<u>1 401,97</u>
	<u>432 038,02</u>	<u>495 186,20</u>

Rahoitusarvopaperit

2017

2016

Osakkeet ja osuudet

Jälleenhankintahinta	36 180,00	27 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 701,10	5 701,10
Erotus	<u>30 478,90</u>	<u>21 298,90</u>

12.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oma pääoma	2017	2016
Peruspääoma 1.1.	4 681 463,40	4 681 463,40
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Peruspääoma 31.12.	4 681 463,40	4 681 463,40
Arvonkorotusrahasito 1.1.	230 602,47	230 602,47
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Arvonkorotusrahasito 31.12.	230 602,47	230 602,47
Muut omat rahastot		
FAl:n stipendirahasto 1.1.	13 263,94	13 263,94
Siirrot rahastoon tilikaudella	0,00	0,00
Siirrot rahastosta tilikaudella	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
FAl:n stipendirahasto 31.12.	13 263,94	13 263,94
Oppisopimuskoulutusrahasto 1.1.	609 634,00	609 634,00
Siirrot rahastoon tilikaudella	0,00	0,00
Siirrot rahastosta tilikaudella	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Oppisopimuskoulutusrahasto 31.12.	609 634,00	609 634,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	3 355 892,56	2 922 244,14
siirto, eläkevarauksen purku	0,00	0,00
siirto ed.tilikauden ylijäämä	<u>472 599,98</u>	<u>433 648,42</u>
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	3 828 492,54	3 355 892,56
Tilikauden ylijäämä	506 530,76	472 599,98
Oma pääoma yhteensä 31.12.	<u>9 869 987,11</u>	<u>9 363 456,35</u>

Jäsenkuntien osuudet kuntayhtymän peruspääomasta

OSUUS	KUNTA	PERUSPÄÄOMA €	%-OSUUS
90	FORSSA	2 065 351,50	44,1
32	SOMERO	734 347,20	15,7
31	JOKIOINEN	711 398,85	15,2
18	TAMMELA	413 070,30	8,8
12	HUMPPILA	275 380,20	5,9
12	URJALA	275 380,20	5,9
9	YPÄJÄ	<u>206 535,15</u>	<u>4,4</u>
<u>204</u>		<u>4 681 463,40</u>	<u>100,0</u>

Velkojen erittely

Lyhytaikainen vieras pääoma	2017	2016
Velat osakkuus-sekä muille omistusyhteisyhteisöille		
Velat tytäryhteisölle		
Ostovelat	17 088,44	52 418,60
Siirtovelat	<u>9 946,68</u>	<u>14 128,45</u>
	<u>26 502,96</u>	<u>66 547,05</u>
Velat jäsenkunnille		
Ostovelat	<u>16 556,28</u>	<u>48 597,75</u>
	<u>16 556,28</u>	<u>48 597,75</u>

Shekkitililimiitti	2017	2016
Konsernitiliosopimuksen mukaisesti konsernitiliin FI92 5025 0220 0240 95 liittyy sisäinen limiitti. Limiittiä ei käytetty v. 2016 - 2017	300 000,00	300 000,00

Erittely siirtoveloista	2017	2016
(olennaiset erät)		
Tuloennakko		
Hankkeiden tuloennakot	96 254,00	240 538,62
Muut tuloennakot	0,00	4 274,00
Menojäämä		
Palkkojen ja henkilösivukulujen lomapalkkajaksotus	802 721,40	887 866,81
Jaksotetut palkat	18 263,17	5 308,65
KuEL-maksu/työnantaja	96 066,53	90 888,34
KuEL-maksu/palkansaaja	37 575,24	32 490,88
Työttömyysvakuutusmaksu	6 777,94	0
Muut menojäämät	<u>6 483,46</u>	<u>0</u>
	<u>1 064 141,74</u>	<u>1 261 367,30</u>

12.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	2017	2016
Leasingvastuut		
3 Step IT Oy/Pohjola Pankki Oyj		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	101 553,60	138 987,20
Myöhemmin maksettavat	<u>221 276,49</u>	<u>144 674,37</u>
Yhteensä	<u>322 830,09</u>	<u>283 661,57</u>

ALV-palautusvastuu, kiinteistöinvestoinnit

Palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot uudisrakentamisen ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvastuu kiinteistöt myytäessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen (ALV 120 §). Palautusvastuuta määriteltäessä on otettu huomioon kaikki kiinteistöt myös ne, joiden osalta vastuun toteutuminen ei ole todennäköistä.

Alv-palautusvastuu 31.12.2017 1 790 606,70 euroa.

12.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä	v. 2017	v. 2016
Opetushenkilöstö	94	85
Oppisopimuskoulutus	3	4
Muu henkilöstö	40	42
Yhteensä	137	131

Henkilöstökulut	v. 2017	v. 2016
Palkat ja palkkiot	6 440 415,42	6 613 613,66
Palkat ja palkkiot investointiosa	0,00	1 650,00
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	1 560 195,34	1 649 578,05
Eläkekulut investointiosa	0,00	422,65
Muut henkilösivukulut	231 300,14	366 880,34
Muut henkilösivukulut investointiosa	0,00	91,16
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-38 478,82	-27 955,77
Tuloslaskelma ja investointiosa yhteensä	8 193 432,08	8 604 280,09

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetty luottamushenkilömaksut

	2017	2016
Hämeen Kokoomus ry	1 132,50	1 049,41
Someron Kokoomus ry	94,50	0
Kokoomus Forssa ry	48,00	0
Keskustan E-Hämeen piiri ry	1 570,00	1 139,40
Hämeen Vasemmistoliitto ry	925,50	495,71
Perussuomalaiset	0	16,00
SDP:n Hämeen piirijärjestö ry	2 297,60	0
Someron työväenyhdistys ry	36,00	0
Hämeen Sosiaalidemokraatit ry	0	1 049,71
	6 104,10	3 750,23

Tilintarkastajan palkkiot

BDO Audiator Oy

Tilintarkastuspalkkiot	3 641,75	4 017,00
Tark.lautakunnan sihteerin tehtävät	2 168,50	535,60
	5 810,25	4 552,60

Intressitahotapahtumat

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä on antanut kokonaan omistamalleen Faktia Oy:lle v. 2015 117 000 euron suuruisen lainan Ravintola Vanhan Värjärin saneerausta varten.

Faktia Oy:n henkilökunta siirtyi liiketoimintasiirtona Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymään 1.1.2016. Liiketoimintasiirron yhteydessä Faktia Oy:lle syntyi velvollisuus maksaa kuntayhtymälle v. 2015 loppuun mennessä kertynyt lomapalkkavelka. Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän hallitus päätti tilikaudella 2016 että lomapalkkavelka muutetaan pitkäaikaiseksi lainaksi.

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä on myynyt Faktia Oy:lle tilikaudella 2017 opetus- ja hallinto-, ym. palveluja 821 500 eurolla.

12.6 Projektit ja muut kehittämishankkeet

Vuonna 2017 päättyneet hankkeet	Saatu avustus hankkeen aikana	Omarahoitusosuus hankkeen aikana	Hankekausi
Digivälkky	34 500	0	2016-2017
Forssan seudun Osaava	60 000	0	2016-2017
OTTO-Oppia työhön	16 500	0	2016-2017
Välkky Toppis	50 960	0	2016-2017
AHA-Asiakkuus haltuun!	30 300	7 575	2016-2017
OSVA Osaaminen näkyväksi	28 309	7 077	2016-2017
OSKU-Osaavat kumppanit	40 233	10 058	2016-2017
TAIKA-Tule asiakkaaksi	24 000	6 100	2016-2017
SIMO	35 000	7 500	2016-2017
VERTUe	24 000	6 000	2016-2017
Askeleittain asiakasymmärrykseen	18 000	0	2016-2017
Kanta-Hämeen Näky	3 750	1 250	2016-2017
Leanilla tulosta	20 350	5 088	2017-2017
MAO maahanmuuttajien amm. opinnot	50 000	0	2017-2017
Vuoden 2017 jälkeen jatkuvat hankkeet	Budjetti hankkeen aikana	Omarahoitusosuus hankkeen aikana	Hankekausi
Suomalainen leipäkori	170 000	26 572	2016-2018
Huippuosaajia metallialalle	111 762	11 702	2016-2018
Into-Mikro ja PK-yritysten työhyv. lisääminen	85 287	10 661	2016-2018
Monet polut työelämään	108 649	15 684	2016-2018

12.7 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

12.7.1 Konsernitilinpäätöksen laajuus ja laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt. Konserniyhteisöjen sisäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Pysyviin vastaaviin ei ole sisällynyt sisäisiä katteita. Kuntayhtymän ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty hankintamenomenetelmällä. Konsernitilinpäätös on laadittu Kirjapitolautakunnan kuntajaoston 22.12.2015 antaman konsernitilinpäätöksen laatimista koskevan yleisohjeen mukaisesti.

12.7.2 Konsernituloslaskelman liitetiedot

Konsernin toimintatuotot

	2017	2016
Yksikköhintarahoitus	10 527 056,00	11 536 756,00
Muut myyntituotot	2 392 012,93	1 950 600,71
Maksutuotot	51 383,89	80 716,90
Muut tuet ja avustukset	671 440,92	650 058,34
Muut toimintatuotot	<u>35 868,31</u>	<u>76 867,51</u>
Kuntayhtymän toimintatuotot yhteensä	<u>13 677 762,05</u>	<u>14 294 999,46</u>

Konsernin pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja tappiot

	2017	2016
Muut toimintatuotot		
Koneiden ja laitteiden luovutusvoitot	<u>0</u>	<u>25 590,91</u>
Konsernin luovutusvoitot yhteensä	<u>0</u>	<u>25 590,91</u>

Muut toimintakulut

Kiinteiden rakenteiden luovutustappiot	17 558,73	32 192,52
Koneiden ja laitteiden luovutustappiot	<u>0,00</u>	<u>8 710,04</u>
Konsernin luovutustappiot yhteensä	<u>17 558,73</u>	<u>40 902,56</u>

12.7.3 Konsernitaseen liitetiedot

Konsernin siirtosaamiset

	2017	2016
Tulojäämä		
Valtionosuussaamiset	295 985,00	418 272,00
Työttömyys- ja tapat.vak.maksusaaminen	244,95	19 017,33
ESR-hankkeiden tulojäämät	110 543,13	49 368,07
Muut siirtosaamiset	<u>26 378,11</u>	<u>27 675,69</u>
	<u>433 124,19</u>	<u>514 333,09</u>

Konsernin oma pääoma	2017	2016
Peruspääoma 1.1.	4 681 463,40	4 681 463,40
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Peruspääoma 31.12.	4 681 463,40	4 681 463,40
Arvonkorotusrahasasto 1.1.	230 602,47	230 602,47
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Arvonkorotusrahasasto 31.12.	230 602,47	230 602,47
Muut omat rahastot 1.1.	621 897,94	622 147,94
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	<u>-150,00</u>	<u>-250,00</u>
Muut omat rahastot 31.12.	621 747,94	621 897,94
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	12 535 744,88	12 344 423,22
siirto ed.tilikauden ylijäämä	<u>-180 737,47</u>	<u>191 321,66</u>
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	12 355 007,41	12 535 744,88
Tilikauden ylijäämä	342 256,72	-180 737,47
Oma pääoma yhteensä 31.12.	<u>18 231 077,94</u>	<u>17 888 971,22</u>

Konsernin siirtovelat	2017	2016
Tuloennakko		
Hankkeiden tuloennakot	96 254,00	240 538,62
Menojäämä		
Palkkojen ja henkilösivukulujen lomapalkkajaksotus	802 721,40	887 866,81
KuEL-maksut	133 641,77	123 379,22
Korkomenot	9 523,94	11 747,75
Jaksotettu kiinteistövero	71 280,19	24 572,75
Muut siirtovelat	<u>31 654,57</u>	<u>21 735,15</u>
	<u>1 145 075,87</u>	<u>1 309 840,30</u>

12.7.4 Konsernin vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Konsernin leasingvastuut	2017	2016
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	108 368,42	153 941,20
Myöhemmin maksettavat	221 276,49	203 225,61
Yhteensä	<u>329 644,91</u>	<u>357 166,81</u>

12.8 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista 1.1.-31.12.2017

Kirjanpitokirjat	Säilytystapa
Tilinpäätös	Sidottu kirja
Tase-erittelyt	Sidottu kirja
Päiväkirja	Atk-tiedosto + paperituloste
Pääkirja	Atk-tiedosto + paperituloste

Apukirjat

Myyntireskontra	Atk-tiedosto + paperituloste
Ostoreskontra	Atk-tiedosto + paperituloste
Käyttöomaisuus	Atk-tiedosto + paperituloste
Varastokirjanpito	Atk-tiedosto + paperituloste
Sisäinen laskenta	Atk-tiedosto + paperituloste
Yleislaskutus	Atk-tiedosto + paperituloste
Henkilöstöhallinto	Atk-tiedosto + paperituloste
Maksuliikenne	Atk-tiedosto + paperituloste

Tositelaji

001	Muistiot
007	Vyörytykset
009	Käyttöomaisuusviennit
010	Tilietositteet
011	Kassatositteet, neuvonta
015	Kassatositteet, ruokapalvelut
016	Kassatositteet, lounasravintola
017	Kassatositteet, kosmetologit
021	Myyntireskontra, viitesuoritukset
040	Ostoreskontra, suoritukset
301	Palkat
410	Ostolaskut, manuaalinen kirjaus
421	Ostolaskut, SopimusPro oppisopimustoimisto
480	Ostoreskontra, sähköinen kierrätys
601	Laskutus, opiskelijatyötoiminta
602	Laskutus, muut laskut
603	Laskutus, konserni
604	Yleislaskutus, Forssa
707	Toimistotarvikeotot kirjanpitoon
708	Siivoustarvikeotot kirjanpitoon
	Liitetietositteet

Kirjanpitoaineisto säilytetään paperisina tulosteina sekä atk-tiedostona kirjanpitolain 2 luvun 10 §:n ja kuntayhtymän arkistomuodostussuunnitelman mukaisin säilytysajoin.

13 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

LOUNAIS-HÄMEEN AMMATILLISEN KOULUTUKSEN KUNTAYHTYMÄ

FORSSA 21.3.2018

Sirkka-Liisa Anttila, puheenjohtaja

Jukka Perälä, varapuheenjohtaja

Ossi Stenholm

Klaus Ruisvaara

Kati Fonsell'-Laurila

Riitta Ryhtä

Juha Mäenpää

Johanna Rämö

Katja Ojala

Simo Vehmaa

Tapio Virtanen

Tuula Koivula
Ky:n johtaja

Tanja Paasilta
Talousjohtaja

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

_____.____.2018

BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisö

Aino Lepistö
JHT, HT